Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 83 (1077) | Łódź, Czwartek 7 Kwietnia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג ה' ניסן תרפ"ז. | Nr. 83 (1077)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

כשר לפסח

די בעוואוסטע יודישע
שאקאלאד-פאבריק
„ZŁOTY RAJ"
שאקאלאד און קארמעלעז

עמפפעהלט צום בעפאר שטעהענדען פסח
א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע

פערקויפס-שטעלען נאר
ווסכאדניא 50
זאוואדזקא 11
בעמערקונג: פון קאנדיטארס ווערט אנגענומען צו מאהלען מאנדלען אויף מאקראן.

כשר לפסח

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס אונזער
היגיעניש-מעכאנישע

מצה-בעקעריי

לאדז, פאמארסקא 58 (רוג טארגאווע) טעלעפאן 60 25
אונטער דער לייטונג פון
בעוואוסטען פאכמאן
זלאטאגורא
שטעהט אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרג"ה ש"י וואפנער
אבד"ק (נייערט מארק). ביי אונז בעקומט מען די שענסטע מצות,
געבאקען פון די בעסטע מעהלען צו זעהר מעסיגע פרייזען.

הויפט-פערקויף: אין דער בעקעריי-צוקערניע פון

נח וויינבערג, פעטריקאווער 38

טעלעפאן 82–43.

אונזער רעפוטאציאן איז דער געעהרטע קונדשאפט שוין גוט בעקאנט.

מיט אכטונג נח וויינבערג, זלאטאגורע עט קאמפ.

ס'ווערט פערקויפט אין פאלג. ערטער:
א"נער, זשעלאזנא 33, טעל. 3004.
ביניע, קאנסטאנטינער 42.
קאנסטאנטינער 59.

מיצענמאכע", זאמענהאף 11.
הערשקאפף, פעטריקאווער 112.
זאוואדזקא 17.
לעהכאדימש, פושקינא 36.

בעמ.: אונזערע מצות ווערען אויך פערקויפט אויף ריבנא 11, ביי קירשבוים.

טעל. 51-50

היגיעניש געבאקענע!

צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, דאס אין אונזער

היגיעניש-מעכאנישער

מצה-בעקעריי

וועלכע געפינט זיך אויף – פאנסקא 91 און איז אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י וואפנער, לאדז, אב"ד גייער'ס ראיאן

דער פערקויף פון אונזערע מצות קומט פאר אויף פאלגענדע ערטער:

1) מ. יעלין, פיעטריקאווער 24
2) וויינקראנץ, " 108
3) ל. וו. פינגערהוט, קילינסקא 55
4) מ. קופערמינץ, סקלאדאווא 14
5) לעיבעל, צעגעלניאנא 43
6) ראזענבלום, " 7
7) לעווין, " 71
8) וואטמאן, טראגוטא 16
9) קופערמינץ, 6-טער שערפיען 46
10) קופערמינץ, 6-טער שערפיען 23
11) פרושיצקי, " " 27
12) גיליגאוויטש " " 13
13) וואלבערג, אנדזשעיא 46
14) פישמאן, " 14
15) מאנטלארוש " 11
19) מ. דרוקער, לואיזא 15
17) קאפע. „האמער", זגערזשער 15 און פיליעס
18) " „בעפרייאונג", פאלודניאווא 11 " "

עזרה זעליגמאן, מרדכי יעלין און קאמפ., טעלעפאן 08-41.

1844

שנעל, ביליג און גוט!

מודעה לאפרושי מאיסורא.

מיר ערפילען אונזער חוב מפרסם צו זיין, אז מאשין-מצות געבאקען אין לאדז זענען חמץ גמור. עס איז א שאנדע זיך מתוכח צו זיין מיט דעם פורין, וואס האט נישט קיין ידיעה אין הוראה אדער א שנה ופירש. ועמען וויל ער פערבלענדען מיט אויסרעכענען אומבעוואוסטע אויסלענדישע רבנים, וואס האבען מתיר געמאכט מאשין-מצות. עס איז בעוואוסט, אז די גרויסע גאונים וצדיקים זצ"ל פון פוילען האבען גע'אסר'ט. דער ספר „אבני נזר" איז מרעיש עולם, און אפילו די אויסלענדישע מתירים האבען עס געטון נאר בתנאי מיט שטרענגער השגחה. דא רעדען מיר אבער פון לאדזער מאשין-מצות, וואס זענען לגמרי הפקר, דאס איז חמץ נישט מצה. דער פורין שרייבט, אז ער איז משגיח. וועה צו דער השגחה פון דעם חשוד, עס איז נישט מים שלנו, א מיירע פון 10 פונט, אבגעפאלענע שטיקער טייג, רעכט חמץ מאכט מען נאכאמאל א מיירע אויף מצות. פיל דרעגגלעך מצות זאמען ביי דעם אויבען לאנג און די כלים ווערען נישט גערייניגט און נאך פיל מכשולים, וועלכע ע"פ דין זענען די מצות ממש חמץ. דער קל קען האבען השגחה אויף זויבער און לאגיק, אבער נישט אויף כשרות.

1985

עס איז א וואונדער אויף די, וועלכע האבען געצוואונגען די גאים צו געבען א פאלשע הכחשה, און וואס שרייבען זיי, אז ער איז 15 יאהר רב, אלע ווייסען, אז ער איז שוין 15 יאהר אוים רב, און וואס פאר א חזקת רבנות האט ער דא. די גמינע האט איהם נישט אנערקענט אפילו פאר נישט עטאטאווע דיין און גייערס ראיאן, וויל זיך אויף איהם נישט פערלאזען מיט שאלות. יעדער יוד דארף זיך אפהיטען פון איסור חמץ בפסח און זיך נישט לאזען פערפיהרען פון מסיתים ומדיחים. גלייכצייטיג זענען מיר מפרסם דעם ברייף פון קוטנער רב, אז די צוקער-פאבריק „סטרזשעלצא" איז נישט גע'כשר'ט און סוחרים נארען און פערקויפען דעם צוקער אלס פסח'דיגען צוקער.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות.

1985

שטרענגע אזהרה.

מיר זענען שטרענג מזהיר אלע יודען בכלל און די געגזלערס בפרט, מ'זאל נישט שח'ען ביי קיין ווינקעל שוחטים און נישט אויף פאלנאצנא 23 ע"פ דין איז דאס נישט קיין שוחטים, נור דורסים, זייער שחיטה איז נבלה וטרפה און א שאלה אויף די כלים, יעדער יוד ברויך מיט אלע כחות פערמיידען די חוצפה'דיגע פרצות, וואס ברעכט אונטער די יסודי הדת. די גמרא זאגט כל שלא הגיע להוראה ומורה עליו נאמר כי רבים חללים הפילה, ווער עס איז נישט וייף, אלס מורה הוראה און מישט זיך אין הוראה הרג'עט פ"ל נפשות ר"ל. דעריבער דארף מען פאלגען דעם ראבינאט און נישט זיך לאזען אנרעדען נכשל ווערען אין מאכלות אסורות, וועלכער געגזלער עס וועט ח"ו עובר זיין וועט מען איהם אסר'ן ביי איהם צו קויפען אלס כשר פלייש.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות.

פערגעסט נישט

דאס די ערשטע קאנקורענץ-פעהיגסטע

– אין –

פערפומעריע לאדז

איז געווען און בלייבט נור ביי

S. BUCHWAJC, Łódź

Piotrkowska 22, tel. 31-43.

ספעציעל אויף די פייערטאגען שפאט ביליגע פרייזען.

קומט און איבערציינט אייך! פאר אריגינעל גאראנטירט!

איינלאדונג

צו דער קאנפערענץ פון די 7 איינהייטליכע
„גמילת-חסדים"-קאסעס אין לאדז.

וועלכע קומט פאר זונטאג, דעם 10 אפריל 1927 אין לאקאל פון דער „גמילת חסדים"-קאסע אויפ'ן גרינעם מא"ק 7, פינקטליך 7 א זייגער אווענד, ווערען אלע נאך עקזיסטירענדע „גמילת-חסדים"-קאסעס אין לאדז העפליכסט איינגעלאדענט.

מיט דעם געהעריגען דרך-ארץ

1) 1-טער געגענזייטיגער הילפס-פעראיין גמילת-חסדים ביים גרינעם מארק 7
2) לאדזער יודישער הילפס-פעראיין צום אויסבארגען אהן-פראצענטיגע הלוואות גמילת-חסדים גלובגא 62
3) לאדזער יודישער הילפס-פעראיין „גמילת חסדים" פיעטריקאווער 6
4) " " " " " פאנסקא 58
5) " " " " הכנסת כלה וגמילת חסדים וואלבארסקא 20
6) " " " " „גמילת חסדים" שרעדניא 46
7) " " " " " " בערעק יאסעלעוויטש 20

1982

אנאנסען

איז „נייעם פאלקסבלאט"
האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר
נירען, בלאזען און
הארן-קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפפאנגט פון 4–7 אוו. 541

Dr. med

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעמט אן פון 6–9 און אווענד, פרייטאג 12 ביז 3 נאכם. 873

מצה-רייבעכץ

שוין צו בעקומען אויף הורט און דעטייל פון די בעסטע פרימסטע מעהלען, אלץ אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט, ווי אויך

מצות

כשר אפילו למהדרין מן המהדרין

ווערט געבאקען ביי די אלט-בעוואוסטע

פירמע ב. הענעכאוויטש און י. אבראמאוויטש,

נאוואלבנא-גאס 65.

886

זונטאָג-רוה זאָל ווערען אָבגעשאַפט!

אַזוי פאָדערן אַלע יודישע פערטרעטער.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען די זיצונג פון דער מינדערהייט-סעקציע צוזאַמען מיט׳ן קאָמיטעט פון די זאַך-קענער און פאָרשטעהער פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

אין דער דאָזיגער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון אינערן-מיניסטעריום, בילדונגס-מיניסטעריום און אַרבייטס-מיניסטעריום. ס׳זענען אויך אָנוועזענד געווען די יודישע רעפערענטען: אַדעלבערג און האַפט.

מצד די יודישע אָרגאַניזאַציעס האָבען אין דער זיצונג אָנטייל גענומען: פּרעזעס פון „קאָלאָ", אַדוו. האַרטגלאַס, דעפּ. ווישליצקי, ראַטמענער: פּראָקעניים, ראָסנער (האַנדווערקער), לצוו (פּ. צ.), אַלטער (בונד), מאַלקין (קליינהענדלער) און אַקרענט (פון אַסימילאַטאָרישען משרתים פעראיין).

דער ערשטער האָט גענומען אַ וואָרט דער מיטגליד פון דער זאַך-קענער-סעקציע וואַשילצעווסקי (פּ. פּ.ס.), וועלכער האָט אַרומגערעדט דאָס פּראָבלעם פון זונטאָג-רוה, און ערקלערט, אַז מ׳דאַרף איינגעהענד, דורכקומען וועגען פאָלגענדע פראַגען:

1) צי זאָל מען פערלענגערען דעם האַנדעלס-טאָג אום שבת און דערמיט שוין יוצא זיין פאַר דער אָנגעצוואונגענער זונטאָג-רוה, 2) צי זאָל מען בעשטימען געוויסע האַנדעלס-שעה׳ן אויף זונטאָג, 3) צי זאָל מען צולייגען די אינטערפּרעטאַציע פון געזעץ אויף פערשידענע שטעט, און 4) וועגען ענטשעדיגונג פאַר די אָנגעשטעלטע, וואָס זייער אַרבייטס-צייט וועט געענדערט ווערען.

עס האָט זיך ענטוויקעלט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע, בעת וועלכער דער דעפּ. ווישליצקי האָט פאָרגעלעגט קאָנקרעט, אַז זונטאָג זאָל מען מעגען האַנדלען פון 8 ביז 10 אין דער פריה, און פון 12—3 נאָכמיטאָג.

דאָזער טראָקענהיים האָט פערלאַנגט, אַז מ׳זאָל זונטאָג מעגען האַנדלען די גאַנצע 8 שעה.

די יודישע אַרבייטער-פאָרשטעהער האָבען דערקלערט, אַז אין פּרינציפּ זענען זיי נישט געגען די אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען מצד די יודישע פאָרשטעהער, זיי פערלאַנגען נאָר, אַז עס זאָל גאַראַנטירט ווערען די 46 שעה׳דיגע אַרבייטס-וואָך.

דאַגעגען, דער פאָרשטעהער פון דעם אַסימילאַטאָרישען אָנגעשטעלטען-פעראיין („משרתים", ווי מען רופט זיי אין וואַרשאַ) דער פאַן אַקרענט האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז ס׳זאָל בלייבען אין קראַפט די ביז-איצטיגע זונטאָג-רוה-גזירה.

דעפּ. האַרטגלאַס האָט צום סוף אויפגעקלערט, אַז דער 8 שעה׳דיגער אַרבייטס-טאָג, און די זונטאָגס-רוה זענען צוויי בעזונדערע פראַגען, וואָס וועלען זיך לייכט לאָזען ערלעדיגען, ווען די גזירה וועט בטל ווערען. ער האָט אויך פערלאַנגט, אַז אין די פּערמאַנענטע וואַרשטאַטען זאָל מען מעגען אַרבייטען אַ גאַנצען זונטאָג-טאָג.

מאָרגען, ד. ה. היינט בעראָט זיך דער קאָמיטעט אַליין, און די רעזולטאַטען וועלען מיטגעטיילט ווערען דעם וויצע-פּרעמיער באַרטעל.

וועגען די טעלעפאָן-לימשניקעס.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש) דער וויצע-מיניסטער פאַר פּאָסט-און-טעלעגראַף, איגוש. דאָבראָוואָלסקי האָט דערקלערט פאַר אַ פּ׳עסע פאָרשטעהער, אַז דער נייער טעלעפאָן-טאַריף וועט זיין פערעפענטליכט פון ערשטען ה. ח. און דער פּרייז וועט בעשטימט ווערען אין משך פון די נאָהענטסטע 2 טעג.

פראַנצויזיש-סאָוויעטישער הסכם.

פּאַריז, 6. (אַטע) אין די פּאָליטישע קרייזען קורסירען אום קלאַנגען, אַז די פראַנצויזיש-סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען מכח׳ן בעצאָהלען די פאַר׳ מלחמה׳דיגע חובות האָבען געבראַכט צו אַ פּרינציפּיעלען הסכם.

לויט די דאָזיגע קלאַנגען איז שוין אונטערגעשריבען געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל וואָס דאַרף איצט בעשטעטיגט ווערען דורך ביידע רעגירונגען.

יודען-פּאָגראָמען אין רוסלאַנד?

די טעלעגראַפען-אַגענטור א. וו. גיט איבער אין אַ דעפּעשע פון מאָסקווע:

„פון האָמעל איז מען מודיע, אַז אין דער דאָזיגער שטאָדט, ווי אויך אין גאַנ דערע שטעדטלעך פון דרום ווייס רוסלאַנד זענען פאָרגעקומען שרעקליכע אַנטי-יודישע עקסצעסען, אין וועלכע עס האָבען אויך אָנטיילגענומען קאָמסאָמאָלצעס (קאָמוניסטישע יוגענד). עטליכע יודען זענען דער׳הרג׳עט געוואָרען, און פיל זענען פערוואונדעט".

די דאָזיגע ידיעה איז פון קיין שום אַנדער טעלעגראַפען-אַגענטור נישט בעשטעטיגט געוואָרען.

פעראייניגונג פון רעוואָלוציאָנערע שרייבער.

מאָסקווע, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) די יודישע שרייבער אין קיעוו האָבען צוזאַמענגערופען אַ פערזאַמלונג פון רעוואָלוציאָנערע יודישע שרייבער, כ״י צו אָרגאַניזירען אַ פעראייניגונג.

אין דער צייטווייליגער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען האָפשטיין, פעפער א. אַנד.

קאָוונער „טאָג-אָרדנונג"...

קאָוונאַ, 6 (אַטע) די דריי פער-משפט׳ע צום טויט זענען נעכטען דורך סמעטאָנאַ׳ן בעגנעדיגט געוואָרען, און די טויט-שטראָף איז זיי פערביטען געוואָרען אויף לאַנג-טערמיניגע תפיסה.

קאָוונאַ, 6 (אַטע) אין קרייזען, וואָס שטעהען נאָהענט צו דער רעגירונג שטעלט מען פעסט, אַז צו דער שאַרפער האַנדלונג געגען די קאָמוניסטען האָט סמעטאָנאַ׳ן און וואָלדעמאַראַס׳ן געשטויסען דער פּאָלקאָווניק פּלעכאַוויציוס, וועלכער האָט זיי מיט אַ רעוואָלווער אין האַנד געצוואונגען צו אונטערשרייבען די 3 טויט-אורטיילען.

א פערשפּעטיגטע שטראָף.

באַרדיטשעוו, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דאָ איז פער׳משפט געוואָרען צום טויט דער געוועזענער צאַרישער זשאַנדאַרמעריע-פּאָלקאָווניק קרינסקי.

אין 1905 יאָהר, האָט קרינסקי קאָמאַנדירט דעם באַרדיטשעווער „בונד" און האָט אַרעסטירט איבער 1000 רעוואָלוציאָנערען.

נאָך דער באָלשעוויסטישער איבערקעהרעניש האָט ער זיך אַריינגעקריגען אין דער רויטער אַרמעע, וואו ער האָט פערנומען אַ רייה אָנגעזעהענע פּאָסטענס. לעצטענס האָט ער בעקומען אַ מלוכה-פּענסיע אַלס אַרבייטסלאָזער.

געשטאָרבען דער רומענישער קעניג

בערלין, 6. (ספּ. טעל. צום „נייעם פאָלקסבלאַט") פון בוקאַרעשט איז נאָר וואָס אָנגעקומען די ידיעה, אַז דאָרט איז 7 אַ זייגער פאַרנאַכט געשטאָרבען דער רומענישער קעניג פערדינאַנד.

די גסיסה האָט געדויערט 36 שעה. דאָס האַרץ איז אונטערגעהאַלטען געוואָרען דורך ספּעציעלע קינסטליכע מיטלען.

דער יודישער אַרטיסטען-פעראיין

אין „אינטערנאַציאָנאַלען פערבאַנד פון ביהנע-אָנגעהעריגע".

וואַרשאַ, 6 (י.ט.א.) נאָך אַ לענגערען קאָרעספּאָנדענץ-אויסטויש האָט דער יודישער אַרטיסטען-פעראיין אין פּוילען בעקומען איצט די מיטטיילונג, אַז ער איז אָנגענומען געוואָרען אַלס מיטגליד אין דעם „אינטערנאַציאָנאַלען פערבאַנד פון ביהנע-אָנגעהעריגע".

צום דאָזיגען פערבאַנד געהערען 19 לענדער צוו. אַנד. ענגלאַנד, דייטשלאַנד, פעראייניגטע שטאַטען, פּוילען א. אַנד.

ביז איצט איז דער פערבאַנד געווען געבויט אויפ׳ן פּרינציפּ פון מלוכה׳שע, טעריטאָריאַלע פערטרעטונגען.

ס׳איז דער ערשטער פאַל, ווען אינ׳ם פערבאַנד איז אָנגענומען-געוואָרען אַ מיטגליד לויט׳ן נאַציאָנאַלען פּרינציפּ.

די צאָהל וואָהל-בערעכטיגטע

צו די שטאָט-ראַט וואַהלען אין יפו.

יפו, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). דאָ איז פערעפענטליכט-געוואָרען די ענדגילטיגע ליסטע פון די וואָהל-בערעכטיגטע צו די שטאָט-ראַט וואַהלען — 1684 מוסולמענער 554 קריסטען און 475 יודען.

ד״ר אָסקאַר קאָהן.

נייער פאָרזיצער פון עמיגראַציע-עקזעקוטיוו.

פּאַריז, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). אויף דער פעראייניגטער קאָנפערענץ פון די עמיגראַציע-געזעלשאַפטען „י. ק. א.", „היאַס" און „עמיגדירעקט" איז אַלס פאָרזיצער פון עקזעקוטיוו אויסגעוועהלט געוואָרען דער בעקאַנטער געזעלשאַפטליכער טוער מיטגליד פון דייטשען-פּאַרלאַמענט ד״ר אָסקאַר קאָהן.

די נאָהענסטע זיצונג פון עקזעקוטיוו וועט פאָרקומען אין מאַי אין בערלין.

איבער 20 מיליאָן אין מזומנים

און פערשפּרעכונגען געזאַמעלט פאַר דער פעראייניגטער הילפס-קאַמפּאַניע אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק. (יט״אַ). פון דער 25 מיליאָן דאָלאַר קאַמפּאַניע פון „דזשאָינט" זענען שוין אַרום 6 און אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר ביז איצט געזאַמעלט געוואָרען אין מזומנים און אַרום פירצעהן מיליאָן דאַרף נאָך אַריינקומען פון די פערשפּרעכונגען.

דור בראָון, דער פאָרזיצער פון דער זאַמלונגס-אַקציע פאָדערט אויף די טוער איינצומאָהנען די געלדער, וואָס דאַרפען איינגעצאָהלט ווערען היינטיגעס יאָהר, ווי אויך וואָס שנעלער פערענדיגען די קאַמפּאַניעס, וואָס דאַרפען נאָך דורכגעפיהרט ווערען.

אויף אַ בעראַטונג פון „דזשאָינט"—שרייבט ה׳ בראַון וואָס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין הויז פון הערבערט לעהמאַן, איז געמאַכט געוואָרען אַן ערקלערונג, אַז אויב מיר וועלען זיך נישט צואיילען מיט אונזערע זאַמלונגען, וועט אויסקומען פיל אַקציעס אין אייראָפּאַ איינגאַנצען אָבשטעלען און אַנדערע איינשרענקען.

„איך קאָן זיך נישט פאָרשטעלען קיין גרעסערען אומגליק פאַר די יודען אין אייראָפּאַ ביים היינטיגען טאָג. די יודען פון אַמעריקאַ האָבען אויף זיך גענומען אַ גרויסע אחריות און עס וואָלט געווען אַ טראַגעדיע פאַר אונז ווען מיר זאָלען אונזערע פּלענער נישט קאָנען דורכפיהרען. מיר מוזען גלייך האָבען עטליכע מיליאָן דאָלאַר כדי צו קענען דעקען אונזער בודזשעט צווישען דעם 15. מערץ און 3-טען מאַי".

דער פּראָצעס געגען פאָרד אין דעטראָיט.

פאָרד׳ס אַדוואָקאַטען אַרבייטען אויף אַלע כלים.

דעטראָיט (י.ט.א.) פיל צייט האָט אויפ׳ן פּראָצעס פערנומען דאָס אויספאָרשען דעם רעדאַקטאָר פון פאָרד׳ס אָרגאַן „דעאַרבאָרן אינדעפּענדענט". בעת די גערייכטס-פערהאַנדלונגען קומען אָפט מאָל פאָר שאַרפע צוזאַמענשטויסען צווישען אַדוואָקאַט גאַלאַגער און דעם גרויסען שטאַב פון פאָרד׳ס אַדוואָקאַטען מיט סענאַטאָר ריד בראָש.

עס איז פאָרגעקומען אַ שטרייט וועגען אַ בריף פון ס. א. טשעררי, אַדוואָקאַט פאַר דעם וואַשינגטאָנער פאַרמער-קאָאָפּעראַטיוו.

אין דער צייט, וואָס די אַרטיקלען געגען שאַפּיראָ׳ן זענען געדרוקט געוואָרען, האָט דער דאָזיגער ס. טשעררי געשריבען צום „דעאַרבאָרן אינדעפּענדענט" אַ לאַנגען בריף, אין וועלכען ער שרייבט, אַז ער האָט זיך קיינמאָל נישט בעגעגנט מיט שאַפּיראָ׳ן און זיין געזעלשאַפט איז נישט פערטרעטען אין די אַרטיקלען פאַר אָדער געגען די יודען, דאָך מוז ער פּראָטעסטירען געגען די פאַלשע בעהויפּטונגען, וואָס ווערען געמאַכט אין די אַרטיקלען.

נאָך אַ שווערען קאַמף פון פאָרד׳ס אַדוואָקאַטען אונטער סענאַטאָר ריד׳ס אָנפיהרערשאַפט געגען צולאָזען די בריף צום פּראָצעס האָט דער ריכטער איינגעשטימט מיט זייער שטאַנדפּונקט, אַז די בריף דאַרפען נישט צוגעלאָזען ווערען. געוואונענדיג דעם פּונקט האָבען פאָרד׳ס אַדוואָקאַטען געשטעלט די פאָדערונג, אַז די בריף וואָס דער ריכטער האָט נישט צוגעלאָזט, זאָלען אויך נישט פערעפענטליכט ווערען אין די צייטונגען. זיי האָבען דערביי אויפמערקזאַם געמאַכט דעם ריכטער, אַז אַ קורצער בריף פון הונדערט ווערטער, וואָס איז געווען אַדרעסירט צו פאָרד׳ן איז שוין אין די אָווענט-צייטונגען פערעפענטליכט געוואָרען.

דער ריכטער איז אויך דעם פערלאַנג פון פאָרד׳ס אַדוואָקאַטען נאָכגעקומען און זיי האָבען געוואונען דעם צווייטען וויכטיגען פּונקט.

נאָכדעם ווי מען וועט אויספרעגען דעם אָנקלאַגער אַדוואָקאַט שאַפּיראָ אַליין וועט דאַרפען געבען ערקלערונגען הענרי פאָרד. צוליב דעם געזונד-צושטאַנד אָבער פון פאָרד׳ן נאָך דעם לעצטען פאַל אין אויטאָ איז נישט בעוואוסט ווען וועט זיך פאָרד קענען שטעלען אויף די גערייכטס-פערהאַנדלונגען אין דעטראָיט און צוליב דעם וועט אפשר דער פּראָצעס פערלענגערט ווערען.

די אַמעריקאַנער הלוואה פאַר פּוילען

געהט שווער צו כינה, און אפשר וועט זי די וואָך בעקומען אַ תיקון.

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נאָך דער עהרענכטיגער קאָנפערענץ אין שלאָס איז קיין שום אָפיציעלער קאָמוניקאַט נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען. אין די פּאָליטישע קרייזען האָט מען געכטען געהאַלטען, אַז דער גאַנצער ענין אַמעריקאַנער הלוואה האַלט ביים פּלאַצען.

ס׳איז נעמליך בעוואוסט געוואָרען, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי איז שטאַרק אומצופרידען מיט די בעדינגונגען, וואָס די אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען האָבען אַרויסגעשטעלט, און מ׳האָט אויך דערצעהלט, אַז אויף דער קאָנפערענץ אין שלאָס האָט זיך דער פּרעמיער פּילסודסקי אויסגעדריקט וועגען דער דאָזיגער פראַגע מיט נישט דרוק-פעהיגע ווערטער...

ער זאָל האָבען, צ. אַ., קאַטעגאָריש דערקלערט, אַז ער וועט נישט מסכים זיין, די אַמעריקאַנער באַנקירען זאָלען אָנפיהרען די סובערענישע פון פּוילען.

היינט אין דערפריה זענען הין און צוריק געלאָפען קוריערען פון מיניסטאָרען-ראַט אין „האָטעל איראָפּעיסקי", וואו עס וואוינט דער פאָרטרעטער פון די אַמעריקאַנער-מאַיע.

אין דערפריה איז אויך דער וויצע-פּרעמיער באַרטעל געווען ביים פּרעזידענט אין שלאָס, און ביי פּילסודסקי׳ן אין בעלוועדער.

באַלד איז אויך בעקאַנט געוואָרען, אַז מאַנגע געהט אויף הנחות. ער איז, נעמליך, מסכים, אַז סמיט, דער פאָרטרעטער פון „פעדעראַל רעזערוו-באַנק" זאָל זיין אין „באַנק-פּאָלסקי" בלויז אַן אָבסערוואַטאָר. ער איז אויך גרייט אויף אַ גאַנצער רייה ווייט-געהענדע אַנדערע הנחות.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען שוין דער פּרעזידענט, און מאַרשאַל פּילסודסקי ווייכער געוואָרען.

מאָרגען פאָהרט מאַנגע אָפּ קיין פּאַריז, און מ׳רעכענט, אַז נאָך היינטיגע וואָך זאָל דער ענין הלוואה ערלעדיגט ווערען.

וואָס שייך די נייע קלאַנגען וועגען אַן ענגלישער הלוואה — ווייזט זיך אַרויס, אַז די קלאַנגען זענען פאַלשע און די ענדעקעס נוצען זיי אויס מיט אַ ציון, כדי קאָליע צו מאַכען די אַמעריקאַנער הלוואה. אַזוי האָט זיך אַ געוויסער פערגער-גרושינסקי (אַ לעמבערגער משומד, גלאָמבינסקי׳ס אַ ידיד) געווענדעט צו דער רעגירונג מיט אַ פאָרשלאָג פון אַן ענגלישער הלוואה, און נאָך אַ גענויער חקירה ודרישה האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די הלוואה האָט בלויז ער אַליין אין זין...

*

איינע פון די הויפּט-בעדינגונגען, וועלכע די אַמעריקאַנער האָבען געהאַט אַרויסגעשטעלט בנוגע געבען פּוילען אַ הלוואה איז געווען, אַז צווישען די 12 בעריאָן, וואָס זיצען אין די הויפּט-אויפזיכטס-ראַט פון „באַנק פּאָלסקי" זאָלען זיך געפינען 4 פערטרעטער פון די אַמעריקאַנער פינאַנסיסטען, וועלכע זאָלען גלייכבערעכטיגט ווערען מיט די איבריגע און האָבען שטים-רעכט.

ווי מען גיט איבער זאָלען אפילו די אַמעריקאַנער פינאַנסיסטען האָבען געהאַט חשק, אַז זייערע שטימען זאָלען זיין דעציזירענדע.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
6. אפריל. 1927

אזעלכע

ווי מען פערדינט זיך.

הערזא, דער פראנצויזישער מיניסטער און פיהרענדער פאליטיקער האט, וויילענדיג איצט אין ווין, ביי די פייערונגען פאר בעזהאווען, פאר פערטרעטער פון דער יודישער פרעסע ערקלערט, אז פראנקרייך זעהט גערן ביי זיך יודישע ארבייטער פון מזרח.

„אסט-יודען", „פוילישע" איז א בעצייכנונג אין די לענדער פון מערב מיט וועלכער מען מיינט טאקי אונז — די יודען פון רוסלאנד, פוילען, רומעניען וכדומה לענדער פון מזרח, און מען מיינט אונז איבעראל מיט דעם ווארט אין איראנישען זין פון לעסטיגע איינוואנדערער.

פארוואס זאל מען אנדערש מייגען אין אויסלאנד, אויב מען בעהאנדעלט אונז אזוי אין איגלאנד?...

די ווערטער פון פראנצויזישען מיניסטער זענען זעהר וויכטיג, נישט נאר צוליב דעם, אז פון זיי איז פראקטיש צו זעהען, אז יודישע ארבייטסלאזע פון פוילען וואלטען נאך איצט געקאנט בעקומען ארבייט אין פראנקרייך, נאר דערפאר וואס פון די ווערטער דרינגט ארויס די צופרידענקייט מיט דעם שוין אין פראנקרייך איינגעוואנדערטען „אסט-יודישען" ארבייטער-עלעמענט.

אינטערעסאנט: אין אמעריקא האט די גרויסע איינוואנדערונג פון פוילישע יודען געהאלפען ווירטשאפטליך דאס לאנד הויבען. אליין רייך געווארען און דאס לאנד רייך געמאכט.

אין פרייע ענטוויקלונגס-בעדינגונגען איז דער ווערט פון יודישער פלייס און ארבייטסזאמקייט געקומען צו דער שיין אין פראנקרייך א פנים דאס זעלבע.

נאר אין דער היים — פערשפויסט מען יודען פון מלוכה'שע פאבריקען און מ'ווארפט זיי אויף דער גאס. דערנאך קלאגט מען — די יודען זענען נישט קיין פאטריאטען.

אנ'אלט ווארט זאגט און בעשטעטיגט זיך טאג-טעגליך: יעדעס לאנד האט אזעלכע יודען, ווי עס פערדינט.

אין פרייען פראנקרייך זענען טאקי די זעלבע פוילישע יודען — בוצליך!

רעפ. דר. א. אינזלער.

דער שקל-אויפרוף פון אל-וועלטליכען ציוניסטישען עקזעקוטיוו.

לאנדאן, (י.ט.א.) דער ציוניסטישער וועלט עקזעקוטיוו האט ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף וועגען דער שקל-אקציע, וואס איז פראקלאמירט געווארען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

דער עקזעקוטיוו האט בעשלאסען צו פראקלאמירען א שקל-אקציע אין די מאנאטען ניסן און אייר ה. י. און אין דער צייט ווערט די ווערבירונגס-אקציע בעשטעלט אין צענטער פון דער ארגאניזאציאנעלער טעטיגקייט אין אלע לענדער.

די רעגירונג און די סטודענטישע אונרוהען.

בוקארעשט, (י.ט.א.). די „פאליטיקא" מעלדעט: אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע סטודענטישע אונרוהען, האט דאס מיניסטעריום פאר פאלקס-בילדונג געפינען פאר נויטיג בעקאנט צו מאכען דעם „פערבאנד פון די סטודענטען פון גאנץ רומעניען" איהר שטאנדפונקט אין דער דאזיגער פראגע.

אין א געשפרעך מיט'ן פארזיצער פון רומענישע סטודענטען-פערבאנד האט דער פארשטעהער פון בילדונגס מיניסטעריום אנגעוויזען אויף דער לאגע, וואס איז געשאפען געווארען צוליב די סטודענטישע אונרוהען, וואס ברענגען א גרויסען שאדען דעם לאנד. די רוהע און ארדנונג דארף אבגעהיט ווערען פאר יעדען פרייז. דער פארשטעהער פונ'ם מיניסטער האט אפעלירט צו די סטודענטען, אנווייזענדיג, אז דער געזונדהייטס-צושטאנד פונ'ם קעניג דארף נישט ווערען בעשטערט דורך די סטודענטישע אגיטאציעס, וואס קאנען איהם נאר בעאונרוהיגען און פערערגערען זיין געזונד-צושטאנד.

„לאמיר זיך נעמען צו דער ארבייט".

ווייצמאן און לואי מארשאל וועגען דער צוזאמענארבייט אין ארץ-ישראל.

(קארעספאנדענץ פון ניו-יארק צום „נייעם פאלקסבלאט").

מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט וועגען דעם גרויסען באנקעט לכבוד דר. ווייצמאן און לואי מארשאל.

איבער זעקס הונדערט געסט זענען געווען אויפ'ן באנקעט, וואס איז איינגעארדנעט געווארען פאר דר. חיים ווייצמאן און לואי מארשאל, לכבוד דעם אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען וועגען בשותפות'דיגער ארבייט פאר ארץ-ישראל.

ווען דער מאסט-מייסטער האט פאר בעשטעלט דר. ווייצמאן האט דער גאנצער עולם זיך אויפגעשטעלט און איהם לאנג אפלאדירט.

דר. ווייצמאן האט אנגעהויבען זיין רעדע מיט א קורצען איבערבליק איבער די אומשטענדען, וואס האבען געפיהרט צו דער באלפור-דעקלאראציע, צום מאנדאט אויף ארץ-ישראל, און צו דער יודישער אגענץ פאר ארץ-ישראל די יודישע אחרות אין דער פארם פון אנ'אל יודישער אגענץ פאר ארץ ישראל ווערט רעאליזירט און וואס אין דער נאהענטער צוקונפט זיין א פול פערווירקליכטער פאקט. דאס איז נישט דערפאר, ווייל די ציוניסטישען זענען מיד אדער צוואַרטען, אז אנדערע זאלען פון זייערע שולטערן אראפנעמען די משא. די ציוניסטען ווילען ווייטער טראגען די משא מיר ווילען בלויז, אז די אנדערע טיילען פון יודענטום זאלען פון זייער חלק ארבייט פאר ארץ-ישראל, כדי דאס לאנד זאל קענען שנעלער אויפגעבויט ווערען און אוועק געשטעלט ווערען אויף ברייטערע און פעסטערע יסודות.

דר. ווייצמאן האט דערצעהלט, וואס עס איז אויפגעטאן געווארען אין ארץ ישראל אין די לעצטע 7 יאהר. ער האט אויך דערמאנט די אויסערגעוועהנליכע שוועריגקייט, וואס די ציוניסטען האבען געהאט אין זייער ארבייט, דארפענדיג זיך היטען אויף יעדען שריט און טריט נישט אנצוריהרען די רעכט איבער געהאלטען פון די אנדערע אייגנער פון לאנד. אבער, האט ער פערזיכערט, מיר האבען בעוויזען דער וועלט, אז מיר קענען בויען ארץ-ישראל. מיר דארפען צוגרייטען א פראגראם פון ארבייט וואס קען דורכגעפיהרט ווערען אז ארץ ישראל זאל אין דער צוקונפט נישט דארפען מעהר דורכמאכען אזא קריזיס ווי זי מאכט איצט דורך.

רעדענדיג וועגען דער קאמיסיע, וואס מען פלאנט צו שיקען קיין ארץ-ישראל אין צוזאמענהאנג מיט דעם אבמאך, האט דר. ווייצמאן ערקלערט, אז איהר ארבייט וועט זיין „צו אונטערזוכען און פעסטשטעלען די רעזולטאטען פון אונזערע עקספערימענטען און אויסצוארבייטען א פראגראם פאר אונזער ארבייט אין דער צוקונפט". די קאמיסיע, האט דר. ווייצמאן בעטאנט „וועט נישט אונטערזוכען צי מען דארף בויען ארץ-ישראל. אזא בעשלוס האבען מיר שוין ארויסגעטראגען מיט הונדערטער יאהרען צוריק. זי דארף נאר בעשטימען ווי אזוי צו בויען ארץ-ישראל.

נאך ווייצמאנען האט גענומען דאס ווארט לואי מארשאל, וואס איז לאנג אפלאדירט געווארען ווען ער איז פארגעשטעלט געווא'ען דורכ'ן טאאסט-מייסטער. ער האט אנגעהויבען זיין רעדע מיט דעם פסוק „מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".

„איך בין נישט איצט און בין נישט געווען קיין ציוניסט", האט ה' מארשאל ערקלערט, אבער דאס האלט מיר נישט אב און דארף קיינעם נישט צוריק האלטען פון מיטארבייט אין ארץ-ישראל.

מארשאל האט דאן בערינכטעט, אז מען האט שוין כמעט פערטיג אלע פלענער פאר דער קאמיסיע, וועלכע וועט בעשטעהען פון פראמינענטע פערזענליכקייטען פון ביידע זייטען פון ים. די קאמיסיע וועט זעהען, וואס עס איז געטון געווא'ען ביז איצט און וואס מען קען טון אין דער צוקונפט. קיינער קריטיקירט נישט דאס וואס עס איז געטון געווארען ביז איצט. טעותים ווערען איבעראל בעגאנגען. דאס בעזהט נישט אונז אן... וואס אונז געהט אן איז די מעגליכקייטען, וואס עס זענען דא צו ענטוויקלען ארץ-ישראל אין אלע געביטען פון אינדוסטריע און האנדעל.

צום ענדע האט לואי מארשאל אויסגערופען: „לאמיר פטור ווערען פון פאליטיק, וועלכע האט אונז קיינמאל קיין גוטעס נישט געבראכט און זיך נעמען צו דער ארבייט". (יט"א).

פון יודישן לעבען אין רומעניע.

די סטודענטען ווילען נאכאמאל „נעהען" אויף קישינעוו.

דער „אדעווערול" מעלדעט: פון יאסי טיילט מען מיט, אז די סטודענטען האבען בעשלאסען נאכאמאל צו פאהרען קיין קישינעוו צו מאכען א פרידליכע מאניפעסטאציע.

די מאכט נעהמט אן ארדנונגס-מיטלען.

הגם עס זענען אפגעשטעלט געווארען די לעקציעס אויף אלע פאקולטעטען פון יאסער אוניווערסיטעט, האט די מאכט אנגענומען שטארקע פארהיטונגס-מיטלען. אויף די הויפט-גאסען צירקולירען שטארקע פאטרולען. די ארדנונג איז אין ערגיץ נישט געשטערט געווארען.

יודען געצוואונגען ארויסצוטרעטען פונ'ם קישינעווער נאציאנאלען טעאטער.

דער „קוואנטול" מעלדעט: אויף דער פאדערונג פון די סטודענטען, אז אלע יודען פונ'ם נאציאנאלען טעאטער זאלען בעזייטיגט ווערען, האבען דער ארטיסט סעמא און דער רעזשיסער בראאוס דימיסיאנירט. די פרוי קריכאן, וואס האט זיך גע'שמד'ט, איז דורך די סטודענטען אויך גע'פסל'ט געווארען. עס איז געבליבען נאר 1 יודישע בעאמטין מיט דער צושטימונג פון די סטודענטען, וואס דארף איבערגעבען די ביכער.

דער לאזונג הענגען נאציאנאליזירען די שטעדט.

אויף דער לעצטער פארלאמענט-זיצונג האט דער אנטיסעמיטישער דעפוטאט ד"ר וואלער אויפגעפאדערט די רעגירונג אננעהמען מיטלען כדי צו רומעניזירען די שטעדט, וואס זענען פערגומען דורך פרעמדע. ספעציעלע מיטלען דארפען אנגענומען ווערען נעגען דער „זשידאנער" פערפלייצונג...

גאט איז איינער פאר אלע...

יודען העלפען בויען א קלויסטער און קריסטען זענען מל זייערע קינדער.

נאכרעכט, ווי מען האט די לעצטע צייט געמאכט אזא טומעל וועגען דעם אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד איז כדאי צו בעקענען זיך מיט א רייהע פאקטען, וועלכע דערצעהלען אקוראט דעם היפוך און בעווייזען, אז אין דעם פאלק גופא, איז נישט נאר נישטא קיין אנטיסעמיטיזם, נאר אדרבא, עס הערשט אפילו אנ'אידילישער שלום-בית צווישען יודען און קריסטען, בפרט נאך, ווען עס האנדעלט זיך וועגען ענינים פון רעליגיע, ביי וועלכער סיי די יודען, סיי די קריסטען פיהלען זיך ווי גע'דורפ'טע.

נעכטען האבען זיי (די פערפאלגטע) נאך געקענט פיהרען צווישען זיך א פערביטערטען קאמף און שטרעבען דורך אלע מיטלען אנצובינדען איינע די אנדערע זייערע אידעען אדער אמונות, אבער היינט, ווען זיי אלע ווערען בעקעמפט דורך איין געמיינזאמען שונא, פערגעסען זיי בסבה די אייגענע צאנקערייען און קריגערייען פון נעכטען און דערלאנגען זיך די הענד, ווי ברידער פון איין אומגליק און העלפען זיך איינע די אנדערע ארויס מיט וואס נאר זיי קענען.

און דאס ווערט געטון נישט צוליב אויסמייגען זיך, ווי אויך נישט צוליב וועלכען נישט איז בעהאלטענע מיין, נאר פראסט און פשוט צוליב ריינעם געפיהל און מיטגעפיהל.

אט אזוי האבען אויך געהאנדעלט די יודישע קוסטארען-סטאליארעס פון דעם שטעדטעל סקאראדנע (מאזירער-קרייז), וועלכע האבען ארויסגעהאלפען די דארטיגע קריסטען ביים אויפבויען זייער קלויסטער.

אין די היינטיגע צייטען קאן מען נישט חושד זיין אנ'ארימען יודישען קוסטאר, אז דורך זיין נדבה אויפ'ן קלויסטער וויל ער זיך איינקויפען אין לאסקע ביים גלח, וועלכער ווערט נישט ווינציגער גע'דורפ'ט, ווי, להבדיל, דער רב און אז ער איז אויסען דערביי צו בעקומען, וועלכע נישט איז פריווילעגיעס פאר זיינע געשעפטען, וואס זענען נאר קיין געשעפטען נישט.. אדרבא, זיין א קוסטאר בעטייט נאר אין סאוויעט-רוסלאנד זיין א הערצפאשנער עלעמענט, זיין א יחזן, און דורך דעם, וואס ער ברידערט זיך מיט'ן גלח, קאן איהם נאר ארויס שאדען, אבער ווען עס האנדעלט זיך וועגען געפיהל און מיטגעפיהל — פאלען ארונטער אלע חשבונות און מען העלפט ארויס א גלח (מסתמא אנ'אוהב ישראל), ווי אנ'אייגענעם ברודער.

נאר אויב איהר מיינט, אז אזא פאל קאן פאסירען נאר ביי יודען, וועלכע זענען, ווי בעקאנט נאך פון קדמונים אן רחמנים בני רחמנים, האט איהר א טעות!

עס זענען אויך פערהאן צווישען קריסטען אזעלכע גוטע לייט, וואס זענען תמיד גרייט עפעס וואס מנדב צו זיין פאר א צווייטער אמונה, ווייל סוף-כל-סוף, מענה'ט דער קריסט, איז דאך גאט איינער פאר אלעמען, מעהר נישט די וועגען צו איהם זענען פערשיידען.

און אט האט אין סלוצק (ווייס-רוסלאנד) אפגעברענט לעצטען זומער די שול, וואו יודען האבען אין משך פון 80 יאהר מתפלל געווען.

האבען די גבאים פון דער אפגעברענטער שול זיך אוועקגעלאזען קלייבען געלד צווישען דעם איינגעסענעם עולם און פערקויפען „שטעט" (צו 50 רובעל א שטאט) אין דער שול, וואס געהט איצט אויפגעבויט ווערען.

לאזט זיך אויס, אז צווישען די מנדבים געפינט זיך אויך א ריכטיגער קריסט — מיקאנטע דער באנדער, וועלכער האט געשענקט צוויי זילבערנע רובעל אויף דער „סינאגאגע" און לצים זאגען, אז ווען ער וואלט פערמאגט א פופציגער, וואלט ער זיך געקויפט א „שטאט" אויך, אט דער מיקאנטע דער באנדער..

אויף אזוי ווייט דערגעהט דער שלום בית צווישען יודען און קריסטען.

אבער ניין, דער שלום-בית געהט נאך א סך ווייטער און אט, למשל, האט אין ראיגאראד (אוקראינע), איינע א קריסטין א פרוי פון א פאליאק אוועקגעשיקט דעם יודישען פאלק דאס לעצטע, וואס זי פערמאגט, און נעמליך — דאס הארץ.

אייגענטליך האט זי איהר הארץ אוועקגעשענקט פערזענליך דעם זוהן פון דעם דארטיגען געוועזענעם גביר און פאטשטאר, נאר אזוי ווי דער דאזיגער פערזוין איז דאס אויבערשטע פון שטייסעל אין גאנץ ראיגאראד, איז קלאר, ווי די נאכט, אז זי האט געמיינט דערמיט צו בעגליקען דאס גאנצע יודישע פאלק...

האט זיך דער מאן איהרער, דער בופעטשיק פון דער סטאנציע, איינמאל א שבת אין דערפריה, ווען דער בית-מדרש איז געווען געפאקט מיט מתפללים, פונקט פאר ראש-חודש-בענשען, בעוויזען אויף דער בימה, געגעבען א קלאפ אין טיש און א געשריי אויס צום פערגאפטען עולם:

— יודען בני רחמנים, ווי אזוי קאנט איהר דאס דערלאזען, אז אייערער א יוד זאל ביי מיר צונעמען מיין ווייב? צי דען וועט איהר שווייגען?!

עס איז צו האסטען, אז די ראיגאראדער יודען וועלען אננעמען די געהעריגע מיטלען, אז דער שלום בית זאל צוריק אויפגעשטעלט ווערען, ווייל די יודען פון ראיגאראד, דארפט איהר וויסען זיין, האבען א גוטען שם איבער דער גאנצער געגענד און אפילו דער גלח אליין האט אנומעלטען געפונען פאר נויטיג ארויסצושטעלען די ראיגאראדער יודען אלס מוסטער פון פרומקייט און גאטס-פארכטיגקייט.

ווי עס זעהט אויס בכלל, האבען די קריסטען אין סאוויעט-רוסלאנד געקראגען שטארקען דרך-ארץ פאר דער יודישער אמונה, ווייל א סברא, אז „די גאנצע סאוויעטישע מאכט ליגט דאך ביי די יודען אין די הענט" און אזוי ווי יעדער מכח איז געגעבען פון גאט — איז דאך קלאהר, אז גאט אליין וויל, אז די יודען זאלען אנפיהרען מיט דער וועלט און דעריבער טאקע מוז מען פאר זיי האבען דרך-ארץ..

אזוי גלויבט און מיינט נישט נאר א גלח, נאר אפילו א פשוט'ער בשר-ודם, אנ'איינפאכער שניידער, ווי, למשל, דער קריסטליכער שניידער פונ'ם שטעטעל הייסין (טולטשינער קרייז), וועלכער האט בעצייטענס חתונה געהאט מיט א יודישער טאכטער און ווען זי, די אשה צנועה זיינע, האט איהם געבוירען א יונגעל.

האט ער גלאזט רופען צו זיך דעם דיין-מוהל, וועלכער האט טאקע מל געווען דעם שניידער'ס בכור'ל און נישט געקוקט אויף דעם וואס ער איז דאך, נעבעך, א „ממזר"...

ווי עס זאל נישט זיין — זענען די אלע אויבען אנגעוויזענע פאלען זעהר כאראקטעריסטיש פאר די איצטיגע גוטנייטיגע בעציהונגען צווישען יודען און קריסטען.

ס'איז איינגעפאלען די וואנט פון רעליגיעזען האס און פאנאטיזם. די צוויי שכונות'דיגע אומות — די יודען און די קריסטען — האבען זיך דערזעהן אויג אויף אויג. די נעכטיגע מושלים זענען געווארען יורדים און די נעכטיגע יורדים זענען געווארען, אויב נישט קיין מושלים איז, לכל הפחות, תקיף ער ביי זיך אין דער דעה, און אלע אינאיינעם טראכטען ביי זיך, אז סוף-כל-סוף איז דאך גאט איינער פאר אלעמען. מעהר נישט, ווי די וועגען צו איהם זענען פערשידען...

ד. טשארני.

נייער פאלקסבלאט
7. אפריל 1927.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט
7. אפריל 1927.

7 דאנערשטאג **ה** ניסן תרפ"ז	אפריל זון-אויפגאנג: 5.37 זון-אונטערגאנג 5,50 לענג פון טאג, 12,13

צוליב יום-טוב.
האנדעל-צייט וועט פערלענגערט אין דער קומענדער וואך.

ווי מען גיט איבער וועלען די געשעפטען אין צוזאמענהאנג מיט'ן דערנעהנטערען זיך פון יודישען און קריסטליכען יום טוב, די קומענדע וואך זיין אפען ביז 9 א זייגער אין אווענד. זונטאג זאל זיין ערלויבט דער האנדעל פון 1 ביי טאג ביז 6 א זייגער אין אווענד.

לויז-הוספה
פאר לעהרער פון אוונד-שולען

(מ) אין הסכם מיט א צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום האט דאס שול-קוראטאריום בעשלאסען צו העכערען אויף 10 פראצענט די לוינען פון די לעהרער, וועלכע לערנען אין די אווענד-שולען (פראפעסיאנעלע, אלגעמיינע און קורסען פאר דערוואקסענע).

די הוספה ווערט גערעכענט פון 1. יאנואר ה. י. אן.

פון קראנקען - קאסע.
סכסוך מיט די אינדוסטריעלער

(ס) אויף דער דינסטאג'דיגער זיצונג פון דער קראנקען - קאסע איז בעהאנדעלט געווארען דער פראיעקט פון ארבייטס-מיניסטעריום וועגען קאנסאלידירען די פערזיכערונג פון ארבייטסלאזיגקייט, קראנקהייטען, עלטער און אינוואלידען.

באלד ביים אנהויב האבען די אינדוסטריעלער אבגעגעבען אן ערקלערונג, אז זיי וועלען נישט אנטייל-נעהמען אין די וכוחים און נישט אין דער אבשטימונג איבער'ן פראיעקט און, אז זייער מיינונג וועגען דער דאזיגער פראגע וועלען זיי אבשיקען דירעקט צום ארבייטס-מיניסטער. זייער שטעלונג האבען זיי מאטיווירט מיט דעם, וואס צו קיין הסכם וועט נישט קומען און די פארטרעטונג אין דער פערוואלטונג פון דער קאסע איז נישט פראפארציאנעל צו די איינגעצאהלטע ביטראגען.

וועגען דעם אנפאל אויף קיעלמא 2.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ אין אונזער מאנטאג'דיגען נומער „א בלוטיגער אנפאל אויף קיעלמא 2", בעט אונז ה' מאטל פייבישעוויטש מיטצוטיילען, אז ער איז אין שטוב פון בלעכער נישט געווען און אז ער איז צופעליג ארעסטירט געווארען. דינסטאג אין אווענד איז ער, הענעך וואלדמאן און בעריש וואלדמאן בעפרייט געווארען. בנימן אסיאק איז געבליבען ארעסטירט.

אין די אפטייקען.
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50); כארזינסקי (פיעטריקאווער 164); סאקאלעוויטש (פושציאזר 19); רזעמביעלינסקי (אנדזשעיא 26); זאנדערלעווימש (פיעטריקאווער 25); קאספערקיעוויטש (זגיערסקא 54); טראוקאווסקי (נאוואשיינער 56).

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען, ספעצ. פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 5--3 ו 3

מ'וויל ענטיודישען די קרעדיט-געזעלשאפט.
האפענטליך, וועלען זיך אבער די יודען נישט לאזען שפיעלען אין דער קאשע...

ווי באוואוסט, האבען אין דער לאדזער קרעדיט-געזעלשאפט די יודישע מיטגלידער א מערהייט, נאר זייט א געוויסער צייט שטרעבען געוויסע קרייזען די דאזיגע מערהייט מאכען „נישט שעדליך" דורכ'ן דעם, וואס אין די לייטענדע ארגאנען פון דער קרעדיט-געזעלשאפט זאלען די יודען געוועהלט ווערען נישט אין דעם סכום, ווי זיי קומט עס לויט זייער צאהל. נאך די שארפע קאמפען, וואס זענען פארגעקומען די לעצטע 2 יאהר איז מען געקומען צו אן אויסגלייך. די יודען האבען זיך אפגעזאגט פון א טייל מאנדאטען, וואס עס קומט זיי און אפילו פונ'ם פארזיץ און ס'איז געשאפען געווארען א „בורג-פרידען".

הייאהר זענען פון דער פערוואלטונג און ראט ארויסגעטראטען כמעט אלע יודישע מיטגלידער און אויף דער היינטיגער פערזאמלונג דארפען געוועהלט ווערען נייע מיטגלידער. לויט'ן בורג-פרידען אפמאך, דארפען אויפ'ן ארט פון די ארויסגעטראטענע יודישע מיטגלידער צוריקגעוועהלט ווערען יודישע.

די גרופע וואס פיהרט דעם קאמף פאר ענטיודישונג וויל אויסנוצען די דאזיגע געלעגענהייט און אדורכפיהרען אויפ'ן ארט פון די ארויסגעטראטענע יודען — נישט יודען. זיי מאביליזירען דעריבער זייערע כוחות, כדי צו בילדען א מעהרהייט אויף דער פערזאמלונג.

לויט'ן בעשלוס פון דער דירעקציע האט מען ארויסגעגעבען איינטריטס-קארטען די מיטגלידער ביז נעכטען 2 א זייגער ביי טאג. ווען די קאמפלויסטיגע לייט האבען אבער דערזעהען לויט די אפגענומענע איינלאדונגען, אז יודען וועלען בילדען א מעהרהייט אויף דער פערזאמלונג, האבען זיי בעשלאסען ארויסצוגעבען איינלאדונגען אויך היינט ביז 2 א זייגער און וועגען דעם געמאלדען גאר אין דער פוילישער פרעסע, כדי די יודישע מיטגלידער זאלען זיך וועגען דעם נישט דערוויסען און, חלילה, נישט קומען פארנעהמען די איינלאדונגען.

די היינטיגע פערזאמלונג אין קרעדיט פעראיין (פאמארסקא 25) וועט זעהט אויס, זיין זעהר א שטורמישע. די יודישע מיטגלידער, וואס ווילען נישט אנגרייפען, נאר בלויז שיצען דאס געזעצליכע גלייכגעוויכט, וועלען זיך נישט לאזען איינגאנצען מאיאריזירען דורך א גרופע, וואס וויל הערשען, הגם זי איז דערצו נישט בערעכטיגט.

אויף דער טאג-ארדנונג שטעהען אויך א רייהע פארשלאגען, וואס זענען אריינגעטראגען דורך די מיטגלידער פון צענטראלען הויז בעזיצער פעראיין און וועלען פערטייטיגט ווערען דורך די יודישע הויז בעזיצער. דער צענטראלער הויז בעזיצער-פעראיין האט דעריבער אויפגעפאדערט אלע זיינע מיטגלידער, וועלכע האבען נאך נישט אפגענומען זייערע איינלאדונגען, אז זיי זאלען די איינלאדונגען אפנעהמען און זיך בעטייליגען אין דער היינטיגער פערזאמלונג.

נייע רומענישע קניות אין לאדז.

(ס) נעכטען האבען פערלאזט לאדז די פארשטעהער פון די רומענישע פירמעס: „פעראניאן" און „ברידער כלעבניקאוו", וועלכע האבען אין משך פון די לעצטע טעג געמאכט אין לאדז גרעסערע טראנזאקציעס מיט פערשידענע מאנופאקטור-הורטאווניקעס ס'רוב ווינטער סחורות.

איצט האבען די רומענישע סוחרים געקויפט אין לאדז פאר 300 טויזענד זלאטעס סחורה.

אין משך פון היינטיגען ווינטער האבען די רומענישע סוחרים געקויפט אין לאדז סחורות אויף אן ערך אנדערהאלבען מיליאן זלאטעס.

ערב איינפיהרען די „ליטשניקעס".
די טעלעפאן-אבאנענטען וועלען צוטיילט ווערען אויף 3 גרופען: צו 200, 400 און 600 געשפרעכען א חודש.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך, פראיעקטירט דאס מיניסטעריום ראט אין צוזאמענהאנג מיט דעם איינפיהרען די טעלעפאן-„ליטשניקעס" צו צוטיילען די טעלעפאן-אבאנענטען אויף 3 גרופען.

די ערשטע גרופע, דאס וועלען זיין פריוואט-אבאנענטען און זיי וועלען קענען האבען 200 געשפרעכען א חודש. אך יעדען ווייטערדיגען געשפרעך וועט מען צאהלען 8 גראשען.

די צווייטע גרופע אבאנענטען וועלען זיין: מלוכה- און קאמונאלע אינסטיטוציעס, פרעסע און ווירטשאפטליכע פעראיינען און וועלען קענען האבען 400 געשפרעכען א חודש. יעדער ווייטערדיגער געשפרעך וועט קאסטען 6 גראשען.

צו דער דריטער גרופע אבאנענטען וועלען געהערען פערענטליכע לאקאלען. וואו מען וועט קענען פיהרען 600 געשפרעכען א חודש. יעדער ווייטערדיגער געשפרעך וועט קאסטען 5 גראשען.

דער דאזיגער טאריף וועט נאר חל זיין אויף לאדז און ווארשא. פאר די פראווינץ-שטעט וועט גילטען אן אנדערער טאריף.

דער אויבענדערמאנטער פראיעקט איז נאך דורך דעם פאסט-מיניסטער נישט בעשטעטיגט געווארען.

די קאלישער כלה מיט'ן לאדזער נדן
איז נעבעך בעשווינדעלט געווארען פון א גראדזיסקער חתן.
(פון די מעשיות, וואס פערלויפען ד"ד.)

אבי מיר האבען געמיינט, אז נאר לאדזער בחורים קענען די קונץ פון אריינגארען אין זאק אריין א מיידעל, נעהמען א פעטען נדן און — נעלם-ווערען.

ס'ווייזט זיך ארויס, אז די פראווינצער חברה-לייט, וועלכע זענען געווען בעקאנט אלס „שטעקעלעך-יונגעלייט", חול - המועד'ניקעס און נאאיווע שיעקעס, — זענען איצט געווארען גאנצע יא-טיעביע-דאמ'ס, און פיהרען א וועלט ביי דער נאז.

אט דערצעהלט מען אונז אזא געשיכטע:

דאס קאלישער מיידעל פריידעל כ., 25 יאהר אלט, האט אין לאדז עטליכע רייכע ברידער, וועלכע האבען זיך צונויפגעלייגט 2000 דאלאר און געשאפען א נדן פאר זייער שוועסטער.

מ'האט נישט לאנג געזוכט און געפונען אן אנ'את-יוג, א הדר'ל, א געוויסען יצחק ב. פון גראדזיסק, וועלכער האט נאר וואס געענדיגט א ישיבה און די מאמעס מילך ליגט איהם: נאך אויף די ליפען...

דאס פאר'ל איז זיך בעפעלען און — דער שידוך איז געשלאסען געווארען ס'זענען געפראוועט געווארען תנאים אין לאדז און דער חתן האט בעקומען די 2000 דאלאר, ער זאל אנהויבען מאכען געשעפטען.

ער האט טאקע געעפענט אין גראדזיסק א גרויס שיך-געשעפט און פערבעטען קיין גראדזיסק דער כלה'ס ברידער, זיי זאלען זעהען, וואספער גרויסער „קאפ-מענש" און „אויפטוער" ער איז.

דאס געלד, וואס ס'איז איהם געבליבען, האט ער אוועקגעגעבען אויף פראצענט צו סאלידע פירמעס, — מיט איין ווארט: א לייטישער חתן ביז גאר.

פאר דער חתונה איז דער כלה'ס מוטער פון קאליש ווידעראמאל בעפאהרען קיין גראדזיסק, כדי אפצושמועסען א זמן-חתונה.

זי איז אבער שטארק פערוואונדערט געווארען, ווען זי האט דערזעהן, אז אויף „איהר" חתנ'ס געשעפט הענגט שוין א שילד מיט א פרעמדען נאמען. האט דאך די מחותנת'טע געפרעגט: „היתכן"? האט מען איהר געענטפערט: „נע, מע, שוויגער, איהר ווייסט דאך, פינאנץ-אמט, היינטיגע צייטען"...

הקיצור — מ'האט אפגעשמועסט א זמן-חתונה, וועלכע האט געדארפט פארקומען מיט 2 וואכען צוריק אין לאדז.

אלץ איז צוגעגרייט געווארען. מ'האט געדינגען א זאל, פערבעטען געסט, קרובים, מ'האט געמאכט אן אויסשטייער פאר דער כלה, אבער — — דער חתן איז נישט געקומען. מ'האט דעפעשירט, טעלעפאנירט און — והילד איננו...

איז מען דאך שנעל אהינגעפאהרען קיין גראדזיסק און געמאכט א „ויצעקו". דער חתן-בחור איז שוין אבער ערגיץ געהאט נעלם געווארען. די גראדזיסקער מחותנים האבען אבער אויף אלע פראגען בתמימות געענטפערט:

— וואס געהט עס אונז אן. אונזער זוהן איז שוין ב"ה „פעלנאלעטני" און וואס ער טוט, פאר דעם איז ער אליין פעראנטווארטליך. קלאגט'ס איהם איין צום „שענדוע שלעסטוע".

איז דער כלה'ס מוטער אריין אין „איהר" געשעפט אריין זיך אברעכענען מיט דער קאסע; וואס הייסט — עס איז דאך איהר געשעפט. האט זיך באלד ארויסגעשטעלט, אז דער חתן בחור האט דאס עסק פערקויפט. און אויך דארט, וואו ער האט געהאט אוועקגעגעבען דאס געלד אויף פראצענט, האט ער צוריקגענומען די וועקסלען און צוריקגענומען ס'געלד.

בינו לבינו האט דער נייער אייגענטימער פון געשעפט גערופען פאליציי, צונויפגעשטעלט א פראטאקאל בנוגע דער כלה'ס מוטער, פרוי שרה כ, וועלכע ווערט בעשולדיגט, אז ווען זי איז אריין אין געשעפט אין געמאכט א סקאנדאל (און באמת, ס'איז דאך איהר קינדס געלד), זענען זיך צונויפגעלאפען מענשען און ס'איז נעלם געווארען סחורה אויף עטליכע הונדערט זלאטעס.

דערווייל קלאגט דאס שטעדטעל גראדזיסק און דאס אומגליקליכע כלה-מיידעל וואדרט איצט אין לאדז אויפ'ן חתן, אדער אויף איהרע פערלוירענע 2000 דאלאר. (—).

פאלגעמיינע פערזאמלונג פון סוחרים און פאבריקאנטען פעראיין.

אונטער פארזיץ פון ה' מ. ביאלער איז פארגעקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון יודישען סוחרים און פאבריקאנטען-פעראיין פון לאדז און אומגעגענד (פאלודניאווא 15).

לויט'ן בעריכט פון לייטער פון פעראיין, ה' ראזענטאל האט דער פעראיין זיך געווידמעט דער ארבייט אין די שטייער-קאמיסיעס און פראפעסיאנעלער טעטיגקייט. דער פעראיין האט 6 מיטגלידער און 9 קאנדידאטען אין די שאצונגס קאמיסיעס פאר אומזאץ שטייער, 1 מיטגליד אין דער אפעלאציע-קאמיסיע פאר'ן אומזאץ-שטייער, פערטרעטער אין די 6 קאמיסיעס פאר הכנסה שטייער.

אין משך פון בעריכטס יאהר האט די פערוואלטונג אינטערווענירט לטובת די מיטגלי. ער אין ווארשא און ביי דער לאדזער פינאנץ מאכט. א חוק דעם האט דער פעראיין אויסגעהאלטען א ביורא פון קרעדיט-שיך, א יורידישע אבטיילונג און א חברים-געריכט, וואס האט ערלעדיגט 68 סכסוכים.

עס איז אויך אבגעגעבען געווארען א קאסע-בעריכט, און די אנוועזענדע האבען געדאנקט דער פערוואלטונג מיט'ן פרעזעס ה' רוס בראש פאר דער אינטענסיווער טעטיגקייט.

דערויף האט די אלגעמיינע פערזאמלונג עטפולמעכטיגט די נייע פערוואלטונג צו פערגרעסערן דעם בייזושטייער (לכתחלה 14 900 זל) לויט א הר איינזהה.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: ב. רוס, מ. ס. בארנאוסקי, ד. צינגמאן, י. דונקעלמאן, ש. ש דלאווסקי, א. הורעס, א. דזשאלאווסקי, כ. האלפערן, מ. ביאלער, נ. ניימאן, ח. ליבאשיצקי, ח. קאדיש, מ. רייזמאן, גאלדמינץ און נ. קרעניצער

אלס קאנדידאטען: י. בראוע, א. י. אסטראמאגילסקי, ב. פלוימענבוים. אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען געוועהלט די ה"ה: מ. גאלדרינג, י. קליינער, ש. פראנקעל, ב. גרילאק און ב. מ. ליפשיץ, קאנדידאטען: נ. דאבושינסקי און ש. פרידמאן.

אין חברים-געריכט: י. גראוע, ב. רוס, א. ארענשטיין, א. באדזעכאווסקי, ש. גאלדבערג, ב. לעסמאן, י. קראנהיים, י. בריינבארט, ב. ש. ביאלעק, ה. לובאשיצקי, מ. ביאלער און א. קאנטראוויטש.

בית-לחם.
די היינטיגע אפצייכנונג.

היינט קומט פאר אן אפצייכנונג לטובת דער געזעלשאפט „בית לחם", וואס פיהרט איצט אן א פסח הילפס-אקציע.

די דאזיגע געזעלשאפט פיהרט אן אינטענסיווע טעטיגקייט און איהר שטרעבונג איז צו העלפען דער היגער ארימער בעפעלקערונג דורך פראדוקטען-שטיצע און אין מזומן.

די לאדזער יודען זענען מחויב צו ארויסהעלפען זייערע ארימע ברידער מיט וואס נאר זיי קענען!

פון געריכט.

די גנבה אין ספירט-מאנאפאל.

(§) אין פרידענס-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען א געוויסען סטעפאן ראטאיטשיק, א פראפעסיאנעלען קאסע איינברעכער, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין מאכען אן איינברוך אין דעם לאדזער ספירט-מאנאפאל.

בעת'ן פראצעס האט דאס געריכט פעראָרדענט צו ארעסטירען די עדות העלענא און טעאדאר דזורקאוו, א שוועסטער און שוואגער פון ראטאיטשיק און געגאנגענע ריכטער פאר וועלען אריינפיהרען דאס געריכט אין א טעות. ראטאיטשיק איז פער'משפט געווארען אויף א האלב יאהר תפיסה.

שטיצט === דעם היינטיגן === אבצייכנונגס-טאג פון „בית-לחם"!!!

קרעדיטען פון פ. ק. א. פאר קאאָ-פעראטיווע בענק.

(-) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די פ. ק. א. בעשלאָסען דירעקט צו קרעדיטירען די קאָאָפעראַטיווע בענק, וואָס זייער פאַי-קאַפּיטאַל דערגרייכט איינגעצאָהלטע 50 טויזענד זל. יודישע קאָאָפעראַטיווע בענק זענען אין פּוילען פאַראַן אַנ'ערך 450. פון זיי זענען 320, אַנגעשלאָסען אָן דער קאָאָפעראַטיווער צענטראַלע. פון די דאָזיגע 320 בעזיצען סך-הכל 10 בענק אַנ'איינגע-צאָהלטען פאַי-קאַפּיטאַל פון איבער 50 טויזענד זלאָטעס. דאָס זענען 3 אין וואַרשאַ (די האַנדווערקער-באַנק, די „קאָסע קרעדיטאָוואַ" אויף נאַלעווקעס) 2. אין לאָדז — די האַנד-וועגראַ. „אין „באַנק אורזענדניטשע" אויף די ... [see below]

קאָנפערענץ פון די לאָדזער „גמילות חסדים"-קאַסעס.

אין לאָדז עקסיסטירען 7 „גמילת-חסדים"-קאַסעס, וואָס האָבען נאָכ'ן גרויסען ווירטשאַפטליכען חורבן, דאָך בעוויזען נישט אונטערצוגעהן. די אויפ-גאַבען, וואָס זיי האָבען, זענען זעהר גרויסע, זיי קענען אָבער די דאָזיגע אויפגאַבען לייסטען אין אַ מינימאַלער מאָס, ווייל זיי בעקומען נישט קיין אונ-טערשטיצונגען פון אויסען.

פון די אַלע סובסידיעס, וואָס די יק"אַ און דער „דזשאָינט" האָט לעצטענס בעשטימט אויף אָהנפּראָצענטיגע הלוואות האָבען די דאָזיגע קאַסעס גאָרנישט בע-קומען, ווייל דער „דזשאָינט" האָט גע-וועהנליך אָרגאַניזירט איינענע „קאַסעס", אָדער פּערוואַנדעלט די „רעטונגס-קאָמי-טעטען" אין אַזעלכע קאַסעס און די גאַנצע שטיצע בעקומען איצט די דאָ-זיגע רעטונגס-קאָמיטעטען.

די פערוואַלטונג פון דער „גמילות-חסדים"-קאַסע גרינער מאַרק 7 רופט צונויף אויף זונטאַג אַ קאָנפערענץ פון די אַלע „גמילות חסדים"-קאַסעס אין לאָדז, כדי אויסצואַרבייטען אַנ'אַלגע-מיינעם מעמאָריאַל צום דזשאָינט און צו יק"אַ און אויסאַרבייטען אַנ'אַלגעמיינעם פלאַן פון דער ווייטערדיגער טעטיגקייט.

שמואל ליודנער
פייערט זיין 25-יעהריגען יובילעאום

דער סופלער איז אייגענטליך איינער פון די הויפּט-נערווען אין טעאַטער. קיינער זעהט איהם אָבער נישט. די אַפּלאָדיסמענטען געהערען נישט איהם, די בלומען דערלאַנגט מען נישט איהם און אפילו אין די רעצענזיעס ווערט ער נישט דערמאָנט.

און אַז אַ סופלער פייערט אַ יום-טוב, אַ יובילעאום, איז עס פּונקט אַ יום-טוב פון שווערער אַרבייט. ער, דער סופלער, זיצט אין קאַסטען, זעלטען-ווען ער זעהט אַ פאָרשטעלונג. ער מוז רעדען וואָס שטילער, מיט'ן האַרץ, און — קו-קען אויף די פיס, וואָס דרעהען זיך אַרום אויף דער ביהנע..

שמואל ליודנער, דער לאָדזער טע-אַטער-סופלער, דערצעהלט, אַז אין זיי-נע 25 יאָהר אַרבייט האָט ער שוין סופלירט אַנ'ערך 500 פּיעסען פאַר איבער 600 אַקטיאָרען. די אַקטיאָרען זענען שוין היינט גרויס, בעריהמט, אָבער דער סופלער — זיצט ווייטער אין קאַסטען!

ליודנער האָט אָנגעהויבען זיין סופלער-אַרבייט אין יאָהר 1902 אין אַ ריי-זע-טרופּע. שפּעטער איז ער געווען מיט מישאַ פישזאָהנ'ען אין יעקאַ-טערינאָסלאַוו. אין ווייטערדיגע יאָהרען געאַרבייט מיט יוליוס אַדלער'ן, וואַקס-מאַן, בן עמי, מיכאַלעסקאָ און פיל אַנ-דערע. די לעצטע יאָהר אַרבייט ער אין לאָדזער סקאַלאַ-טעאַטער. דער סך-הכל פון אַט דער סופלער-אַרבייט איז — אַז ליודנער איז צוגלייך מיט זיינע אַקטיאָרען-חברים פון דער ביהנע נאָך אַלץ נישט קיין נגיד און —

מאָרגען, פרייטאָג, קומט פאָר זיין יובילעי-פאָרשטעלונג אין „סקאַלאַ"-טעאַ-טער. עס ווערט געשפּילט „סעזאָן פון ליבע", מיט אַ גרויסען דיווערטיסמענט, אין וועלכען ס'בעטייליגען זיך אַ ריי בעקאַנטע אַרטיסטען אויך פון „וויקט".

אויסשטעלונג פון מארק שווארץ
עפענט זיך היינטיגען שבת.

ווי ס'איז געווען צו ערוואַרטען האָט די ידיעה וועגען מאַרק שוואַרץ'ס קונסט-אויסשטעלונג אין לאָדז, אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע.

מאַרק שוואַרץ געהער צו די געציילטע יודישע קינסטלער, וועלכע זענען אַריי-געדרונגען אין דער אייראָפּעאישער קונסט-וועלט מיט שטורם און אומעטום געהאַט ריזיגע ערפאָלגען.

די גאַנצע אויסלענדישע פרעסע, אין דייטשלאַנד, פראַנקרייך, בעלגיען און אַמעריקאַ האָט געשריבען בעגייסטערטע אַרטיקלען וועגען די נייע אויפטוען פון דעם קינסטלער אויפ'ן געביט פון סקולפּטור און בלעך-רעליעפען.

שוין היינטיגען שבת עפענט זיך די אויסשטעלונג אין דעם גאָלדענעם זאַל פון „גראַנד האָטעל". צו דער ערעפענונג פון דער אויסשטעלונג זענען איינגעלאַ-דען אַ ריי פאָרשטעהער פון דער מלוכה'שער און קאָמונאַלער מאַכט.

(המשך פון „קרעדיטען פון פ. ק. א."): די האַנדווערקער-באַנק אין ביאַליסטאָק, די האַנדווערקער-באַנק אין שעדלעץ און די כוח-יישע באַנק אין ווילנאַ, ראַדאָם און לובלין.

פון די דערמאָנטע 10 בענק האָט לאָדז 2 בענק, וועלכע וועלען קענען געניסען פון די דירעקטע קרעדיטען אין פ. ק. א. די אַלע נויטיגע פאָרמאַליטע-טען זענען שוין ערלעדיגט. אין די נאָ-הענטסטע טעג זאָל שוין די באַנק בע-קומען די ערשטע הלואה. די האַנד-ווערקער-באַנק (פּאָלודניאָווע 4), וועלכע האָט נישט לאַנג בעקומען אַ רעדיסקאָנ-טאָ, אויך אין דער לאָדזער דעפּאָזיטען-באַנק, ווערט אַזוי-אַרום איינע פון די שטאַרקסטע קאָאָפעראַטיווע בענק אין פּוילען.

— · —

(ערשטער טייל:) ... וועגראַ. „אין „באַנק אורזענדניטשע" אויף די באַלעווקעס) 2. אין לאָדז — די האַנד-ווערקער-באַנק (פּאָלודניאָווע 4), און די דיסקאָנטאָ באַנק (פּיעטרקאָווער 43) די

שווער צו זיין אַנ'אָרימאַן!
פון דער פסח הילף. װאָס די גמינע איז ביכולת צו געבען, וועלען אָרימעלייט. אסור, געהאָלפען װערען...

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פסח קאָמיסיע ביי דער קהלה אונטער דעם פאָרזיץ פון פרנס אלי'הו קאַראַ.

ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען אַ בריף וועגען שטיצע פון די „תומכי אורחים" און זייער ביטע איז, צוליב מאַנגעל אין געלד אָבגעוואָרפען געוואָרען.

די דעלעגאַציע פון „פּועלי אמוני ישראל" איז נישט אויפגענומען געוואָרען.

די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען, אַז, כדי עס זאָל זיך פאַר פסח נישט מאַכען אַ געדראַנג זאָל די גמינע פונאַנדערשי-קען קאַרטלעך צו די אַלע, וואָס האָבען אָבגעגעהמען די שטיצע.

די הילף דאָס יאָהר פאַר די אָרימע לייט — ווי עס ווייזט אויס — וועט זיין אַ נישטיגע. ס'איז פאָראויסצוזעהען, אַז אויף אַ פּערזאָן וועט אויסמאַכען 2-3 זלאָטעס.

שווער געהאָלפען צו ווערען!...

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

נאָר 2 פאָרשטעלונגען פון די לאָדזער אַרטיסטען.

שבת 3.30 נאָכמ. פּאָפּולערע פאָרשטעלונג צו בילינע פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 זל. די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע

„די ווייסע שקלאַפין"

לעבענס בילדער אין 4 אַקטען פון זאָלאָטאַרעווסקי.

צום שלוס: אַ גרויסער דיווערטיסמענט, אין וועלכען עס נעהמט אנטייל פרוי בעזמאַן (קופּלעטען), פרוי גאָלדשטיין (לידער) א. אנד.

צום סוף: **דער ראַדימנער רבי** פאַראָדיע אויפ'ן פאָלקס ליד „דער רבי אלימלך" פון אַבערזשאַנעק, אויסגעפ. פון פרוי בעזמאַן מיט'ן כאָר.

ס'נעהמען אנטייל פרויען: בעזמאַן, גאָלדשטיין, פאָדערמאַן, ראָזענצווייג. מענער: האַמבורגער, ביאַלקאָוויטש, גרינבערג, נייהויז, פּאָליאַנסקי, אריעל.

אדמיניסטר.: א. בעזמאַן. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אוואַרינונג
פון אַ גרויס צימער מיט אַ קיך אָדער 2 קליינע „ „ „

אין צענטרום פון שטאָט, ס'קען אויך זיין 2 גרויסע צימער אָהן אַ קיך אלס סובלאָקאַטאָר ווערט זאָפאָרט געזוכט. מעקלערס געוואונשען. אָפערטען אונ-טער "I, D." אין אדמיניסטראַציע „נייער פאָלקסבלאַט".

פון יודישען טעאַטער.
„דער אוצר" פון דוד פינסקי.

אויסגעפיהרט דורכ'ן „וויקט" אונטער דער לייטונג פון אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו.

— אַז מ'קאָן זיך שפּילען מיט'ן לע-בען, טאָ פאַרוואָס זאָל מען זיך נישט קאָנען שפּילען מיט'ן טויט!

דאָס איז, אַ וודאי, די פילאָזאָפיע פונ'ם מחבר — פונ'ם עלטסטען יודישען דראַמאַטיקער, וואָס האָט אַלס ערשט פאַר זיין קאָמעדיע אויסגעזוכט — דעם בית עולם פון אַ קליין שטעטעל.

אמת, דאָס מיליע, די סביבה איז אַ שרעקענדיגע, אַ גראָטעסקע; אמת, דער אָרום און אַרום איז אַ בית עולם'דיגער; דאָס שטעטעל, וואו די „קאָמישע" האַנד-לונג קומט פאָר איז אַ קברנ'יש שטע-טעל; אמת, דער הויפּט-בעל-הבית פון דעם שפּיל איז די משפחה פונ'ם קברן גופא; די סיטואַציע איז אַ טראַגישע, איך וואָלט געזאָגט — אַ היפּער-טראַגי-שע, און דאָך איז „דער אוצר" אַ קאָ-מעדיע, אַ פרעהליכע קאָמעדיע אין פו-לען זין פון וואָרט.

דאָס איז אַזאַ קאָמעדיע, וואָס איז זעהר ווייט פון טאָג-טעגליכער פּאַ-ריז'ישקייט און ווינערישקייט, און — זי שמעקט מיט אייביגע פּאָטענצען פון אַ גאָגאָל'שען „רעוויזאָר"...

אויף דעם בית עולם, וואו עס ווע-רען בעגראָבען אַלע ליידענשאַפטען, גוטע און שלעכטע האָט דעם קברנ'ס זוהן, אַ חסר דעה בעגראָבען זיין בע-ליבטען גע'פגר'טען הינטעל, זשוטשקע, און בעת מעשה האָט ער געפונען עט-ליכע אימפּעריאַלען...

דאָס שטעטעל דערוויסט זיך וועגען דעם געפונענעם „אוצר", און עס ווערט אַ זאַווערוכע, אַ טומעל, אַ יאַריד: אָרים און רייך בעקומט גרויסע, אויסגעלאָז-טע אויגען — דער עושר און דער אביון ציהט אויס די גיריגע האַנד צום בית-עולם-שטיבעל. און עס ווערט לע-בעדיג, פרעהליך, נאָך מעהר — עס ווערט — ליהודים'דיג...

כאַדראָם געהט דאָס שטעטעל, און אַלץ שטראָמט צום בית עולם, וואו דער אוצר ליגט בעגראָבען, אָדער איז נע-לעגען בעגראָבען.

עס געהט דורך פאַר די אויגען דער ריזיגער סימבאָל פון מענשליכען דלות, פון מענשליכער קליינלעכקייט; דער חסר דעה-אפשר דער שיקזאַל?-שפּילט זיך מיט'ן „אָרגאַניזירטען קהל", מיט דעם שכל'דיגען, מיט דעם פרומען, מיט דעם אויסגעשפּאָנטען פון אַלע קאָנווענאַנסען; ער שפּילט זיך מיט דער גאַנצער לעבעדיגער שטאָט, וואָס איז מתפלל אין אַרבע פנות עולם, וואו גאָט געפינט זיך נאָר; ער ציהט זיי, די שטאָט לייט פאַר די שטריקלעך למעלה ולמטה, ווי די פּאַפּירענע צאַפּעלמענש-לעך; ער, דער חסר דעה צאַצקעט זיך מיט זיי אַסך וועניגער, ווי מיט זיין הינטעל זשוטשקע; ער איז בעת מעשה קלוג, פיפיג, אַ חכם עתיק ממש, אין בעגראָבען וועט ער זיי נצחוס מיט וועניגער פאַראַר, ווי זיין גע'פגר'ט הינטעל —

ס'איז אַ טראַגעדיע פון מענשליכער שוואַכקייט, אַנ'אוניווערסאַלע טראַגעדיע און דאָך — דאָך לאַכט זיך די גאַנצע צייט פונ'ם שפּילען, פּונקט ווי עס לאַכט זיך געגען דעם שכל און געגען דעם ווילען, ווען מ'זעהט פאַלען אַ מענשען אויפ'ן גלייכען ווענ...

*

עס איז אַ חידוש, וואָס די דאָזיגע פרעכטיגע קאָמעדיע האָט געדאַרפט אַזאַ לאַנגע צייט ליגען און וואַרטען אויף אַ תיקון אין פּוילען, בעת ס'איז נישטאָ קיין איין זיידע, טאַטע, און אייניקעל אויף דער יודישער ביהנע, וואָס זאָל זיך נישט קלאָגען אויף זיין ביטערען גורל, מחמת — רעפּערטואַר פעהלט אוי'ס.

איצט איז געקומען זיגמונד טורקאָוו און דעם „אוצר רעאַליזירט — זעהר גוט רעאַליזירט, מיט פיל פערשטענדעניש און מאָס. (אין דער דאָזיגער זאַך איז גאָר לייכט אַריינצופאַלען אין קאַריקאַ-טורעלע גוזמא, און באַנאַלען שאַרזש!)

און געלונגען איז עס איהם אַ דאַנק דעם אויסגעצייכענטען אַנסאַמבל, וואָס דער „וויקט" פאַרמאָגט — די קליינע גרו-פּע באמת אינטעליגענטע, בעגאַבטע אַקטיאָרען.

בראָדער זיננער.

*

היינט צום לעצטען מאָל
„בראָדער קאַראַמאַזאָוו".

„די ברידער קאַראַמאַזאָוו", וואָס זע-נען פון דעם לאָדזער פּובליקום אויפ-גענומען געוואָרען מיט דער גרעסטער בעגייסטערונג, ווערען היינט צום לעצ-טען מאָל אויפגעפיהרט פון „ו.י.ק.ט." אין טעאַטער סקאַלאַ. דאָס איז אויך די לעצטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון דעם אויסגעצייכענטען „ו.י.ק.ט."-אַנסאַמבל. — דער היינטיגער אָוועגד וועט זיכער צו-ציהען דאָס בעסטע יודישע טעאַטער-פּובליקום אין טעאַטער אַריין.

צום געזעגענען פיהרט אויס דער אַנסאַמבל פון „ו.י.ק.ט." שבת דעם 9. ד. ח. די בעקאַנטע דראַמע פון ראָמאַן ראָלאַן „די וועלף". — די דאָזיגע שטאַר-קע דראַמע געהער צו די פּערעל פון דעם „ו.י.ק.ט." רעפּערטואַר.

שבת ביי טאָג געהט צום לעצטען מאָל „דער אוצר" פון פינסקי. די דאָזיגע פרעהליכע קאָמעדיע ווערט געשפּילט צו בילינע פּרייזען.

דאָס לאָדזער טעאַטער-פּובליקום מוז אויסנוצען די געלעגענהייט און זעהען אַלע אויפפיהרונגען פון „ו.י.ק.ט.", ווייל אין אַ פּאָר טעג אַרום פאָהרט אָפּ דער אַנסאַמבל פון אונזער שטאָדט.

פרייטאָג שפּילט „ו.י.ק.ט." נאָך איין-מאָל אין פּאַביאַניץ.

א ווארשאווער „שניידער" האט זיך פערגליסט א „פרעהליך הייזעל".

וועט ער דערפאר אפזיצען אנדערטהאלבען יאהר אין טורמע.

יאהרען לאנג האט אין ווארשא אויף לובעצקא גאס נומער 9 געוואוינט איינער מיט'ן נאמען באס, צוזאמען מיט זיין פרוי שרה און צוויי קינדער. אין דער שטוב האט געוואוינט די פאמיליע באס און די קיך האט פערנומען אלס סובלאקאטאר דאס פאר-פאלק אברהם און חיה שרה קאזענקינד.

געשעהן איינמאל אן'אונגליק און באס שטארבט, איבערלאזענדיג די פרוי מיט צוויי קינדער אין עלטער פון 12 און 9 יאהר. און דא ערשט הויבט אן ווערען פרעהליך אין דער דירה. עס ציהט זיך אריין צו דער אלמנה שרה באס דער 55-יעהריגער יאנקעל שליאמאוויטש, אויף דער טיר פון הויז קלאפט ער אן א שילדעל, אויסגעמאלט א לאנגע שניידער-שער, אז מ'זאל וויסען, אז דא וואוינט א שניידער, אין שטוב שטעלט ער אוועק אן א ניים א נייה מאשין, אויפ'ן טיש – א גראמאפאן, וועלכען ער דרעהט אן, דער גראמאפאן הויבט אן שפילען, פרויען און מענער זינגען צו און עס איז לעבעדיג און פרעהליך.

איינמאל אין א פריהמארגען איז פון דער פרעהליכער וואוינונג ארויסגעלאפען א מיידעל מיט א שרעקליכען געוואלד, שרייענדיג: „דער אלטער תרח מיינט, איך וועל ארבייטען פאר איהם, ווי לאנג קרענקט ער, מיינע פערדינסטען האט ער צוגענומען און אויך די מלבושים"...

די דאזיגע בעעול'טע איז געווען די פערעגיסטרירטע פראסטיטוטקע, מאליא שוואלבע. זי איז געלאפען אין 5-טען קאמיסאריאט, וואו זי האט אלעס דערצעהלט, און דער „שניידער" איז געווארען ארעסטירט.

דינסטאג האט דער „שניידער" פערנומען די בעשולדיגונגס-באנק אין ווארשאווער קרייז-געריכט.

פארזיצענדער: צי זענט איהר זיך מודה, אז איהר האט געפיהרט אונלעגאל א „הייזעל"?

שניידער: פון וואנען קום איך צו אזעלכע זאכען? איך בין שטענדיג געווען א שניידער און בין א שניידער, נישט מעהר, דאס מיידעל שוואלבע, וואס האט געמאכט די אוואנטורע, איז געווען ביי מיר א דינסט, האט זי זיך נישט אויפגעפיהרט ארענטליך ווי עס דארף צו זיין, האב איך זי ארויסגעווארפען, האט זי אויף מיר אויסגעטראכט אזא בלבול.

דאס געריכט טרעט צו צום עדות-פערהער.

די סובלאקאטארקע: עס פלעגען ארויפקומען פארלעך און אריינגעהן דארט אין שטוב אריין.

פארזיצער: וואס פלעגען זיי דארט טהון?

די סובלאקאטארקע: דאס ווייס איך נישט און האב נישט געוואלט וויסען, איך בין א מאמע פון צוויי קליינע קינדער, דארף איך זיי אין זינען האבען און נישט אזעלכע זאכען. איך פלעג נאר פון דארט הערען דעם גראמאפאן און דאס זינגען פון די געסט.

דער „שניידער" האט געפאדערט פון מיר, איך זאל זיך ארויסציהען פון דער קיך, ווייל זי איז איהם נויטיג, און ווען איך האב איהם ערקלערט, דאס איך האב נישט קיין געלד אויף אן'אנדער דירה, האט שליאמאוויטש צו מיר געזאגט, דאס אויב איך זאל האבען נאר שכל, וועל איך קענען א גאנצע וואך עסען אפילו בגנזצנס. און ער האט מיר געעצה'ט איינצוארדענען א „פרעהליך הייזעל".

דאס געריכט האט ארויסגעטראגען דעם אורטייל, לויט וועלכען יאנקעל שליאמאוויטש איז געווארען פער'משפט אויף אנדערטהאלבען יאהר שווערע תפיסה.

Dr.-med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, מענערישע און פאר נערוועזע קראנקהייטען. 6-9 בעלייכטונג מיט קווארץ-לאמפען (הער-אויספאל) נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. H. RAKOWSKI
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען פון זאווארדזקא 25
אויף זאווארדזקא 8,
פרענט, 1. שטאק, טעל. 37-34. 107

מאלי פיקאן, פאלא נעגרי, ראמאן נאווארא
האבען זייער פראפאלג צו פערדאנקען זייער שעהנהייט!
הילסט אויך איהר זיין שעהן???
טא קויף איין אויף פסח דיין קאסמעטיק, ווי: פודער, זייף, קעלנישע בלומען-וואסערן, פערפומען, פערשידענע קרעמען אינ- און אויסלענדישע צו די שארפסטע קאנקורענץ - פרייזען נור ביי דער רעזעלסטער און סאלידסטער פערפומעריע פון
J. DRUKIER
11 ZAWADZKA 11
פאר ענגראס סטען—גרעסערער ראבאט!
בעמ.: דאס בעזוכען מיין געשעפט איז אהן קויפצוואנג.

טעאטער „סקאלא", צעגעלניאנא 18.
פרייטאג, דעם 8. אפריל ד. י., א.פאנג 9 אין אווענד קומט פאר דער 25-יעהריגער יובילעאום פון שמואל ליודנער פון 1-טן לאדזער יוד. סופליאר
ס'ווערט געשפילט די נייעסטע קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען פון סיגאל, וועלכע איז געגאנגען אין אמעריקא איבער 2 סעזאנען
דער סעזאן פון ליבע
אויף דעם אווענד איז ספעציעל איינגעלאדען געווארען די גוט-בעקאנטע סוברעטין אין לאדז, וועלכע האט געשפילט אויף דער פוילישער בוהנע — שפילט די הויפט-ראלע.
אידא ערוועסט
צום שלוס: א גראנדיעזער דיווערטיסמענט מיט'ן אנטייל פון אידא ערוועסט וועלכע פיהרט אויס די נייעסטע פוילישע און יודישע קופלעטען, ס'נעהמען אויך אנטייל די ארטיסטען פון „וויקט" אדם דאמב און מאיר מעלמאן, ווי אויך וועט זינגען דאס 10-יעהריגע וואונדער-קינד מא. יא ליודנער, וועלכע האט געשפילט מיט יוליום אדלער'ן וואס געווען, איז געווען פון „בלינדען מאלער". די נייעסטע טענץ, אויסגעפ. פון בעקאנטען טענצער לייבאוויטש. בילעטען שוין צו בעקומען אין טעאטער „סקאלא"

טויט ווערט איז טאקי נישט געלונגען, אבער משוגע איז זי יא געווארען.

א טראגעדיע פון א ווארשאווער יודישע פרוי.

אויף זאמבקאווסקא 15, אין ווארשא, האט ביי א שוועסטער, א שניידערין געוואוינט זינט א געוויסער צייט, די 51-יעהריגע רבקה מארקוספעלד. זי איז געווען א קראנקע פרוי. קיין מאן האט זי נישט און איהרע קינדער געפינען זיך ערגעץ אויף דער פראווינץ.

פאר דער לעצטער צייט האט זיך די פרוי מארקוספעלד אנגעהויבען ארומטראגען מיט'ן געדאנק צו בעגעהן זעלבסטמארד. אין שטוב האט מען דאס בעמערקט און מען האט זי דעריבער שטארק אנגעהויבען היטען.

דינסטאג האט די פרוי זיך פערשאפט א פלעשיל עסיג-עסענץ און האט עס אין שטוב אויסגעטרונקען. ווען מען האט די זאך בעמערקט, האט מען ארויסגערופען די „גיכע הילף" און דער דאקטאר האט די זעלבסטמערדערין אפגעפיהרט אין יודישען שפיטאל.

באלד נאכ'ן אריינפיהרען די זעלבסטמערדערין אין שפיטאל, איז זי אראפגעשפרונגען פון בעט און איז ארויף אויפ'ן פענסטער, וועלענדיג ארויסשפרינגען. די זאך האט אבער בעצייטענס בעמערקט די דינערין, האט זי איהר אראפגענומען פון פענסטער און אריינגעלעגט צוריק אין בעט.

אין א שעה ארום, ווען די דינערשאפט איז געווען פערנומען מיט אויפנעהמען א נייע קראנקע, איז מארקוספעלד ווידער ארויף אויפ'ן פענסטער.

דאס מאל האט זי שוין זאגאר בעוויזען אויפצומאכען דאס פענסטער און זי איז שוין מיט איין פוס געווען אויף יענער זייט.

צום גליק האט מען אבער אויך דאס מאל בעוויזען די פער'עקשנ'טע זעלבסטמערדערין אפצוהאלטען פון טויט-שפרונג.

ווי דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, האט די פרוי מארקוספעלד אונטער דער ווירקונג פון סם, בעקומען א שטארקען משוגע-אטאק אויפ'ן זעלבסטמארד באדען און זי איז דעריבער איבערגעטראגען געווארען אויף דער אפטיילונג פאר משוגעים.

Dr PRYBULSKI
זאווארדזקא 1, טעלעפאן 38-25
מענערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, ענגער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענד, דאמען: פון 4—5 נאכם.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 6–7, זונטאג פון 3–4.

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאטישער ראמאן.

(58

און דער דאקטאר איז געגאנגען צו דער כינעזישער אלטאנקע, כאטש ער האט געדענקט די ווארנונג פון דעם אונבעקאנטען ער זאל זיך היטען פאר דעם אסובער פארק. ער האט געפיהלט, אז מאי-בלימעל, די, וועלכע איז אזוי עהנליך צו זיין כריזאנטעמע, וועט איהם נישט פערראטען.

מאי-בלימעל האט אויפ'ן דאקטאר ווירקליך געווארט א גאנצען טאג אין דעם פארק.

ווען דער דאקטאר איז אויפדערנאכט אנגעקומען, האט די גיישע זיך קוים איינגעהאלטען פון די טרערען, זי איז געווען מיד פון ווארטען א גאנצען טאג און גליקליך, וואס דער דאקטאר האט איהר געפאלגט און געקומען צו איהר.

זי האט איהם מיט ליבע און גרויס צערטליכקייט ארומגענומען.

דער דאקטאר איז אויך געווען גערירט פון איהר צערטער שטילער ליבע.

ער האט זי ארומגענומען, אוועקגעזעצט, ווי א קינד, צו זיך אויפ'ן שויס און בעמערקט, אז זי ציטערט איינגאנצען.

– וואס איז מיט דיר?

– איך האב דיך אזוי ליב און אזוי מורא פאר דיר, און איך האב מורא, אז שלעכטע מענשען זאלען דיר קיין שלעכטס נישט טון, האט געזאגט מאי-בלימעל.

– אלע האט איהר זיך אנגעכאפט, אז מען וויל מיר שלעכטס טוען, וואס האב איך עמיצען געטאן מען זאל מיך וועלען אומברענגען? עס איז מסתמא אייער פלעמענס, אייער ווייבערישע פאנטאזיע.

– אבער איך ווייס, אז דו האסט שונאים, מען האט מיך אויך געקויפט איך זאל דיר שלעכטס טון.

– וואס? ווער האט דיך געקויפט?...

דעם ענטפער האט ער שוין נישט געהערט.

לעבען דעם דאקטאר האט זיך דערהערט א שטארקער פייף.

דער דאקטאר האט זיך באלד געגעבען א שטעל אויף און ארויסגעכאפט דעם בראונינג.

עס איז פלוצים שטאק פינסטער געווארען. לעבען זיך האט דער דאקטאר גיכער דערפיהלט, ווי דערזעהען צפיס פרעמדע קערפערס, ער האט אויסגעשאסען...

עס האט זיך דערהערט א הארצרייסענד געשריי. עס האבען זיך האבען זיך אויף איהם אנגעווארפען עטליכע מענשען... ער האט ווידער און ווידער אויסגעשאסען, ווידער א געשריי – דאס מאל מאי-בלימעלס שטימע.

עטליכע שטארקע הענד האבען דעם דאקטאר ארונטערגעבונדען זיינע הענד, פערשטופט דאס מויל.

ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

54.

דער געהיימנישפולער דאמפער.

זעקס כינעזישע מאטראסען זענען געשטאנען ביים ברעג פון ים ביי א לודקע.

מיט עטליכע מינוט שפעטער איז אנגעקומען דער אנפיהרער פון דער משעיטען באנדע שעריגע. ער האט א פייף געגעבען און די זעקס מאטראסען זענען באלד ערגעץ אהינגעקומען אין דער פינסטערניש.

צוויי פייער-אויגען האבען זיך געטראגען אין דער פינסטערניש גלייך צו דעם ארט, וואו עס איז געשטאנען שעריגע און וואו עס זענען נאר וואס געווען די מאטראסען.

באלד האט זיך דערהערט א טופען פון פערד-קאפיטעס און אן'עלעגאנטע קארעטע מיט צוויי עלעקטרישע לאמפען איז צוגעפאהרען צו שעריגען.

די זעקס מאטראסען זענען ווי אויסגעוואקסען ביי דער קארעטע. זיי האבען אויפגעעפענט דאס טירעל און באלד ארויסגעטראגען עפיס א פערהילטען סילועט און זענען מאמענטאל ארויף מיט זייער משא אויף דער לודקע.

שעריגע האט ווידער אמאל א פייף געגעבען. די קארעטע האט זיך אומגעדרעהט און שנעל צוריקגעפאהרען.

זעקס שטארקע פאר הענד האבען זיך גענומען צו די ווע-סלעס אויף דער לאדקע און די לאדקע האט זיך געלאזט איבער די וואסערן, ווי א פייל פון בויגען.

דאס אלץ האט געדויערט עטליכע מינוט, ס'זעהט אויס לויט א פאראויס געגוי בעטראכטען פלאן.

די זעקס כינעזער זענען געווען איבערגעטויגטע טשעיטען, וועלכע האבען געוואוסט, אז זיי וועלען אומברענגען דעם פערלאכטען פרעמדען, וואס האט זיך ערלויבט צו בעליידיגען איינע פון די אנגעזעהענסטע פאמיליעס פון יאפאן.

דער קרבן איז געלעגען אין א לאנגע זאק, די הענד און די פיס זענען געווען צוזאמענגעבונדען אויף אזא אופן, אז ער האט נישט געקענט ריהרען מיט קיין איין אבר.

אין א האלבער שעה ארום איז די לאדקע צוגעשוואומען צו א דאמף-שיפעל.

קיין איין שארך, האט מען נישט געהערט קיין איין ליכטעל נישט געזעהען אויף דעם דאמפער.

מען האט שטיל מיט דער גרעסטער פארזיכטיגקייט ארויסגעטראגען דעם קרבן אויף דעם געהיימנישפולען דאמף-שיפעל. די אנוועזענדע זענען, ווי שאטענס, נאכגעגאנגען און אין א מינוט ארום האט זיך די שיף אויף אלע פארעס געטראגען איבער די כוואליעס אין אפענעם ים אריין.

55.

א מינוט צום טויט.

דער דאקטאר איז צו זיך געקומען און א טרויעריגער בעוואוסטזיין פון זיין לאגע האט איהם ארומגעכאפט.

די הענד און פיס געפענטעט, דאס מויל פערשטאפט מיט א פראפען און לעבען איהם איז געשטאנען יאמאטא.

אונמענשליכער האס צום דאקטאר האט געפינקעלט פון זיינע שיפע אייגלעך.

ער האט מיט א סארקאסטיש שמייכלע זיך אנגעבויגען צום דאקטאר און געפרעגט.

– נו, ווי פיהלט איהר זיך ה' באראן, אפשר אייך ברענגען נאך א פאר גיישעס?

(פארזעצונג קומט)

דאָס יודישע סוחר'טום אין פוילען

און די אויסזיכטען אויף דער צוקונפט.

רעפעראַטען פון סענאַטאָר טרוסקער און דעפוטאַט ווישליצקי.

אין ווילנע האָבען דעפוטאַט ווישליצקי און סענ. טרוסקער געהאַלטען רעפעראַטען וועגען דער לאַגע פון יודישען סוחר אין פוילען און די אויסזיכטען אויף דער צוקונפט.

דעפ. ווישליצקי הויבט אָן זיין רעפעראַט מיט אַ קורצער כאַראַקטעריסטיק פון דער לאַגע פון יודישען סוחר'טום פון פאַר דער מאַי-איבערקעהרעניש און דערמאָנט די אויסערגעוועהנליך-בעדריקטע שטימונג, וואָס האָט געהערשט צווישען די יודישע סוחרים, בעת זיין פריערדיגען בעזוך אין ווילנע. פון זינט נאָך דער מאַי-איבערקעהרעניש זענען נאָך דערווייל קיינע פאַקטישע ענדערונגען נישט פאָרגעקומען אין דער בעציהונג פון די רעגירונגס-ספערען צום יודישען האַנדעל אין פוילען אָבער דאָך זענען אַלע, און דערין אויך די יודישע סוחרים, געווען צופרידען מיט דער איבערקעהרעניש, מחמת ווענינסטענס האָבען זיך כּמעט געענדערט די פסיכאָלאָגישע שטימונגען, ביי וועלכע יודען זענען פריהער בעטראַכט געוואָרען אַלס שונאים פון פוילען.

אָבער נאָך עד-היום, זענען פאַרהאַן אין פוילען צוויי מינים פּאַטריאָטען: די שטאָטישע איינוואוינער און די דאָרפישע בעפעלקערונג. די ערשטע דריקען אויס זייער פּאַטריאָטיזם דורכ'ן צאָהלען גרויסע שטייערן און טראָגען אויף זייערע פּלייצעס די גאַנצע לאַסט פון אויסהאַלטען פוילענס ריזיגען מלוכה-אַפּאַראַט; די לעצטע, דאַגעגען, צאָהלען כּמעט איינגאַנצען נישט קיין שטייערן און האַלטען נאָר אין איין שרייען: „זאָל לעבען פוילען!"

מ'האָט זיך איינגעשמועסט, אַז פוילען איז אַן אַגראַר-לאַנד. דאָס איז אמת גאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל די דאָרפישע בעפעלקערונג איז דאָ פּריוויליגירט לגבי דער שטאָטישער אין הינזיכט פון צאָהלען די קלענסטע שטייערן און בעקומען די גרעסטע מלוכה-סובסידיעס און קרעדיטען. אין דער צייט, ווען די דאָרפס-בעפעלקערונג האָט צו צאָהלען נאָר דעם גרונט-שטייער, וועלכער בלייבט אויך אין דער גרעסטער טייל פערלעגען, מחמת אויפ'ן דאָרף ווערען קיין שום עקזעקוציעס נישט אָנגעווענדעט,—האָט די שטאָטישע בעפעלקערונג אויף זיך ממש אַ מבול פון פערשידענע שטייערן, פון וועלכע אַ טייל זענען אַ בעזונדערס לעכערליכע און אַבסורדאַלע, ווי אַ שטייגער דער אומזאַץ-שטייער, וואָס אין קיין שום לאַנד, חוץ פוילען, ווערט ער נישט פּראַקטיצירט. ס'איז פאַקטיש נישט קיין אומזאַץ-שטייער, נאָר פשוט אַ פערמעגענס-„דאַנינע", מחמת דער סוחר קומט אויס צו צאָהלען פשוט טיילען פון זיין פערמעגען און נישט פונם אומזאַץ.

אויך די פערטיילונג פונם הכנסה-שטייער איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ קאַריקאַטור, אַזוי, אַז די שטאָדט, און דער עיקר דער שטאָטישער סוחרים-עלעמענט, איז כּסדר רואינירט געוואָרען און אויף דעם חשבון איז געפּלעגט געוואָרען די דאָרפישע בעפעלקערונג.

אָבער די סיסטעמאַטישע רואינירונג פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג. און בעזונדערס פונם סוחרים שטאַנד, פון דעם האַנדווערקערטום און פון דער קליין-אינדוסטרי, וואָס דאָס איז ספּעציעל געווען געצילט געגען יודען,—האָט מיט דער צייט געמוזט פערשאַרפען אויך די עקאָנאָמישע רואינירונג פון דער גאַנצער מלוכה.

כאַראַקטעריזירענדיג ווייטער די פוילישע אומראַציאָנעלע צאָל-פּאָליטיק און בעווייזענדיג, ווי אומנאָרמאַל ס'איז די גאַנצע צייט געפיהרט געוואָרען די עקספּאָרט און אימפּאָרט פּאָליטיק, פיהרט דער רעדנער אויס, אַז דאָס האָט געקענט ברענגען צו אַ עקאָנאָמישען אונטערגאַנג פון פוילען, ווען ס'וואָלטען די גאַנצע צייט פאָרטגעזעצט ווערען די זעלבע מעטאָדען. און ווי אַזוי קען דען פוילען שאַפען זיך אַ נאָרמאַלען האַנדעלס בילאַנס, ווען די רעגירונגס-ספערען פערנאַכלעסיגען כּסדר די האַנדעלס-בעציהונגען מיט דייטשלאַנד און ראַטען-רוסלאַנד, אָהן וועלכע די פוילישע אינדוסטרי און דער פוילישער האַנדעל קענען נישט האָבען קיין קיום? דאָס האָט געבראַכט צו דער פּויפּעריזירונג פון דער גאַנצער בעפעלקערונג, וועלכע קען שוין מעהר נישט צאָהלען די גרויסע שטייערן; ס'האָט זיך אויך פערקלענערט די קאָנסומציע אין לאַנד, מחמת עס האָט זיך פערקלענערט די קויפס קראַפט פון דער בעפעלקערונג.

ס'איז מעגליך, אַז פוילען וועט שוין איצט בעקומען אַ הלואה, אָבער נישט גלייך איצט, נאָר ערשט אין אויגוסט—סעפּטעמבער דעם יאָהר. און דאָ מוז בעטאָנט ווערען, אַז דאָס בעקומען ווייטערדיגע הלואות וועט זיך זעהר פיל ווענדען אָן דעם אופן פון פערנוצען די ערשטע הלואה. אויב מ'וועט זיך ווייטער האַלטען ביי די מעטאָדען פון אַנטיילען מיט געלד פערשידענע „פּאַטריאָטישע" געזעלשאַפטען און פּאָליטישע קאָרופּציאָנערן און נישט געבען די געהעריגע קרעדיטען פאַרן האַנדעל, פאַר דער מלאכה און פאַר דער קליין-אינדוסטרי, ווייל די געביטען געפינען זיך מעהרסטענס אין יודישע הענד, וועט דער רעזולטאַט פון אַזאַ פּאָליטיק שוין זיין זעהר אַ פאַטאַלער.

איצט האָט פוילען פאַר זיך אַ רייהע רייכע אינ'ס טיגע האַנדעלס-קאָניונקטורען. עס ווענדעט זיך נאָר, ווי אַזוי זיי וועלען אויסגענוצט ווערען דורך אונזערע ספערען.

איך בין, פיהרט אויס דער רעדנער, לויט דער טבע אַן אָפּטימיסט און כ'מוז דעריבער גלויבען, אַז ס'וועט ענדליך אויך געענדערט ווערען די בעציהונג צום יודישען סוחר'טום אין לאַנד. פוילען האָט אַ פיינע דעמאָקראַטישע קאָנסטיטוציע; ס'ווענדט זיך אָבער אַלץ אָהן די אויספיהרער פון דער קאָנסטיטוציע

טעאַטער „סקאַלאַ", צעגעלניאַנאַ 18.

גאַסטשפּילען פון וואַרש. יוד. קונסט-טעאַטער „וו.י.ק.ט."
אונטער דער לייטונג פון
אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו

היינט, דאָנערשטאָג, ד. 7 אַפּריל, 8.30 אָוונט צו בילינע פּרייזען פון 1 ביז 3 זל. צום לעצטען מאָל
„ברידער קאַראַמאַזאָוו" אין 3 אַקטען (10 בילדער)
מיט עפּילאָג פון דאָסטאָיעווסקי, אינסצעניזירט פון אידאַ קאַמינסקאַ.

שבת, ד. 9, 3.30 ביימאָג צו בילינע פּרייזען פון 1—3 זל. צום לעצטען מאָל
„דער אוצר"
קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון ד. פּינסקי

זונטאָג, ד. 10. אַפּריל, 8.30 אָוונט
„וועלף"

שבת ד. 9 8.30 אָוו. פּרעמיערע צום 1, מאָל אין לאָדז
„וועלף"
דראַמע אין 3 אַק. פון ראָמען ראָלאַן
יוד.: י. טורקאָוו.

מאָנטאָג, ד. 11 ד"ח— לעצטע געזעגענונגס פאָרשטעלונג — די
„ראָמאַנטישע נאַכט"
קאָמעדיע-וואָדעוויל אין 3 אַקטען פון ה. באַכוויץ.

אַנסאַמבל פון „וויקט" לויט'ן א.ב.: פרויען: אַלטבוים סאָניע, קאַמינסקאַ אידאַ, ראַפּעל מרים. הערען: גרודבערג יצחק, דאַמב אדם, הירשפעלד זלמן, טורקאָוו זיגמונד, מאַנדעלבליט יעקב, מעלמאַן מאיר, מאַקסימאָוו מ. עפּשטיין בנימין. אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: פּינקטליך האַלב 9 אָוונט.
די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען—אין קאַסע. אַדמיניסטר.: מ. מאַקסימאָוו.

אכטונג, פּאַביאַניץ!
פרייטאָג, ד. 8-טען נאָר איין פאָרשטעלונג
פון „וויקט": ווען דער טײַוועל לאַכט...

אַ מאָרד צוליב ליבע.

אַ וואַרשאַווער פערליבטער אינזשיניער שטעכט זײַן געליבטע.

אין ווין-סקלאַד, וואָלסקאַ 105 אין וואַרשאַ איז געקומען דער אינזשיניער מיעטשיסלאַוו בעטקאָווסקי, 27 י. אַלט און האָט פערפיהרט אַן אינטימען שמועס מיט דער אָנגעשטעלטער פון דער פירמע הענריקאַ שובערט, אַ 22 יעהריגע שעהנע פרויליין.

אין מיטען שמועס האָט מען דערזעהן, ווי דער יונגערמאַן כאַפּט-אַרויס פון בוזעם אַ שטילעט און דערלאַנגט מיט'ן גאַנצען כח אַ זעץ דעם פרויליין אין פלייצע. דאָס פרויליין איז געפאַלען אין אַ קילושע חלשות און דער געהיימ-ניספולער מערדער איז שטעהן געבליבען איבער דער פערוואונדעטער מיט אַן'אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ.

מען האָט נישט געדאַרפט דעם מערדער ציהאַלטען, ווען מען איז געלאָפען נאָך פּאָליציי, ווייל ער האָט זיך נישט גערירט פון אָרט און געוואַרט...

אויפ'ן ערשטען פּאָליציי-אישען פערהער, האָט דער יונגער אינטעליגענטער מערדער זיך מתודה געווען, אַז... ער האָט געמוזט אַזוי טון. 4 יאָהר צייט ליבט ער זיך שוין מיט הענריקאַ'ן. אויך זי האָט איהם ליב געהאַט, כּמעט איהר עלטערן זענען נישט איינגעגאַנגען אויפ'ן שידוך און געשטערט. אָבער לעצטענס האָט זיך אויך זי אַליין אָנגעהויבען ענדערען. 4 יאָהר צייט געמאַרטערט, און זי... זי וויל זיך פון מיר אָפּקערעהען.

— „איך האָב אַנדערש נישט געקענט — פערענדיגט דער פערליבטער אינזשיניער — אַזוי טון אַלע עהרליך-ליבענדע און אומגליקליך-אָפּגענאַרטע מאַנסליים"..

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1926 r. „O regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych. mjęsa i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen" (Dz. U. Rz. P. Nr. 18, poz. 101) na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. Rz. P. Nr. 91, poz. 527) oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 r. niniejszem podaję do publicznej wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 329 z d 5 kwietnia 1927 r. zostały wyznaczone ceny maksymalne:

na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.

1.	mąka pszenna I gat. w detalu	Zł. 0.92
2.	pieczywo pszenne (bułki)	„ 1.30
3.	Chleb żytni pytlowy I gat.	„ 0.70
4.	„ „ „ II „	„ 0.65
5.	„ „ „ III „	„ 0.53
6.	„ „ razowy	„ 0.53

na mięso cielęce za 1 kg.

w hurcie: cielęcina	Zł. 2.20
w detalu: cielęcina	„ 2.50

na wyroby masarskie koszerne za 1 kg.

1.	kiełbasa „salami" I gat.	Zł. 9.50
2.	„ „ II „	„ 7.00
3.	„ wrocławska I gat.	„ 6.00
4.	„ „ II „	„ 4.60
5.	„ gęsia I gat.	„ 8.00
6.	„ „ II „	„ 6.00
7.	wędlina „rozmaitości"	„ 10.50
8.	kiełbaski wiedeńskie I gat.	„ 8.00
9.	wątrobiana	„ 6.50
10.	salceson eksportowy I gat.	„ 10.00

W myśl zacytonowego Rozporządzenia Rady Ministrów § 7 wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Zaznaczam, że zgodnie z § 10 i 11 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych lub nieujawnienia tych cen w cennikach właściwych przedsiębiorstw handlowych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji wg. art. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 sierpnia 1926 roku (Dz. U.Rz.P Nr.91, poz. 527) o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku – **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych**, o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych ustaw karnych.

Łódź, dnia 6 kwietnia 1927 r.

1988 **Prezydent m. Łodzi (-) M. CYNARSKI.**

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַטאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	11-10 3-2 / 7½-6½
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 / 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאָפּיעשני	פרויען-און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 2-1.1
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזען	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קאַרונקען, סטעמען, א אז. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, סטר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר סטאָמאַלער.
אָנמעלדונגען נעמען שוין אָן (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפּען זונטאָג.
חיזוט אין דער שטאָט.

LEKARZ-DENTYSTA—צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW
וסכאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09
הײַלט, פּלאָמבירט ציהט ציהן גאַנץ אָהן שמערצען, קינסטליכע ציהן אָהנע גומען און רעפּאַראַטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפירט.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָווענד. 1195
לעטשניצע פּרייזען. בעראַטונג אומזאָנסט.

לעטשניצע פון דאָקטוירים און ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אַ בענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	4—3
ד"ר טרשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12-9½ / 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אונערליכע קראַנקה.	1-11 / 6—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמידגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—[illegible]
ד"ר ליאָסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּאָלאָ-טעראַפּיע, ספּער ד-שטראַהלונגען חי שטראַהלען א. ז. וו. פּאָקען-שפּריצען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אָנגעשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פערלעגונג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פּלעגמע און בלוט. 2120
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10 2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

שפּאָרט געלד!
פון אַלטע בינדעס און קראַוואַטען ווערט איבערגעמאַכט אויף נייע שלייפעלעך און קראַוואַטען, ווי אויך פערשידענע בינדעס צו ווענדען, און אויך פון נייע שטאָפען צו ביליגע פּרייזען. ביי
הערשקאָוויטש, וואָלבאָרסקאַ 31,
אין הויף לינקע אָפיס. 2-טען שטאָק.

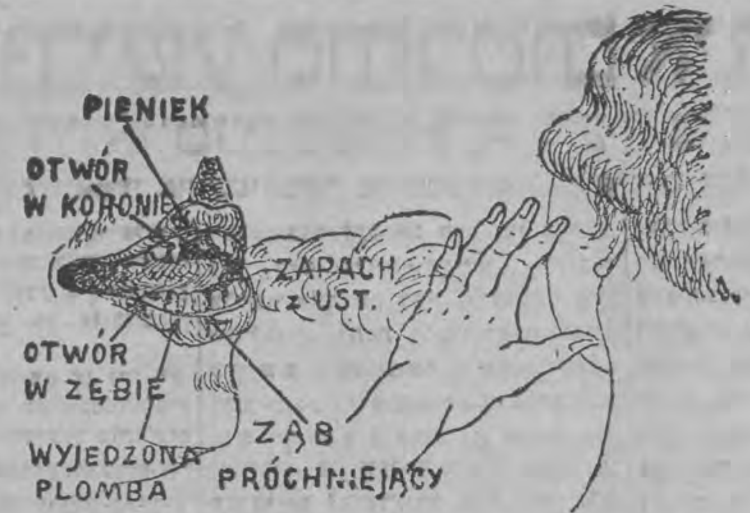

פאַרוואָס?

זענען דאָ שעהנע ליפּען, וועלכע קיינער האָט נאָך קיינמאָל נישט געקושט..
זענען דאָ שעהנע פרויען, וועלכע מען מיידט אויס..
זענען דאָ ענערגישע מאַנספּערזאָנען, וועלכע האָבען נישט קיין ערפאָלג אין לעבען..

ווייל,

זיי באַנוצען נישט דעם איינציגען ראַדיקאַלען מיטעל געגען דעם שלעכטען ריח פון מויל, וואָס נאָר זיי אַליין פיהלען אַזוי נישט און וועלכער מאַכט אויסערגעוועהנליך ניט אָנגענעהם דאָס דערנעהנטערן זיך צו זיי.

FERMENTINA

באַזייטיגט דעם העסליכען ריח פון מויל, פערהיט די ציין, שטאַרקט די יאָסלעס און מאַכט אָנגענעהם דעם טעם.

הויפּט-סקלאַד אין פּוילען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּערפומעריע-געשעפטען; פּרייז 2.75 זל. פאַר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפּט-סקלאַד אויף פּוילען. פאַר קונים פון דער פּראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פּאָראָוים 3 זל. אָדער 3.50 אויף אַ נאָכנאַהמע. 1819 היט זיך פאַר פעלשונגען!

מענער-היטען
אין גרויסען מאָדערנעם אויסוואַהל
צו קאָנקורענץ-פּרייזען
בעקומט איהר נאָר ביי
מ. קאַפּעלושניק
8 קאָנסטאַנטינער 8.
איך נעהם אויך אָן היטען צו פאַסאָנירען.
1788

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זנערושער 11 טעל. 34-72.
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294, פון 12—2
מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.
Braun
פּאָלודניאָווא 28
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונט.

היילפּעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער.
שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. Szmirgeld
נערווען - אַרצט.
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען.
CEGIELNIANA 6, tel. 51-89
עמפּפאַנגט פון 5 — 7 אָוונט.

— ד״ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פאַמאָץ".

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66.
צאָהן - כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, רושאָנסלעס, צאָהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1½—5 און פון 8—9 אָוו. זונטאָג 11—2.

גענעראַל-פערטרעטער פאַר לאָדז: 1548
S. B. Redlic, Łódź, Pomorska 19.

לונגען-קראַנקהייטען!

עקאָמענדירט דורך די היגע דאָקטוירים
Balsam Thlocolan Aqe
ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמע, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער „Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען. פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1462
A. Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.
פּרייזען ביליגע! בעצאָהלונג אויך אין ראַטעס

8-טונג ה״ה פריזערס!

צום בעפאָרשטעהענדען יום-טוב עמפּפעהל איך מיך מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע וואַסערן לויט פאָלגענדע פּרייזען.
קעלניש-און בלומען-וואַסער 3.75 זל. אַ קילאָ
וועשוואַסער 3.— זל. אַ קילאָ.
ראָזיר-פּלאַשען 6.25 אַ קילאָ.
ברילאַנטינע 3.80 זל.
ווי אויך אַלערליי פריזירער אַרטיקלען צו ביליגע פּרייזען נור ביי
י. דרוקער, זאַחאָדניאַ !!

אין קויף און פערקויף
מעבעל
דיוואַנעס, בעטען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאָמאָוואַרען א. ז. וו. און צאָהל די העכסטע פּרייזען
א. וויצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטשאַ 29) ביי מיר איז שטענדיג דאָ פּערש. געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1382

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
הײלט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין. נעהמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 3—7 אַ ווייגער אָוועגד. ביליגע פּרייזען. 1481

וואָרנונג!

איך וואָרען די עפענטליכקייט נישט צו מאַכען קיין שום וועקסלען-טראַנזאַקציעס מיט ה׳ נעליבטער (פּאַנסקאַ 7), וועלכער האָט מיר צוגענומען פערשידענע וועקסלען.
1980
י. שליחקאָוויטש, זאַכאָדניאַ 30.

Miejski Kinematograf Cświatowy
Wodny Rynek.

היינט און פאָלגענדע טעג! פאַר דערוואַקסענע:
כ'בעשולדיג
(„OSKARŻAM")
פאַר יוגענד:
„RIN-TIN-TIN"

מצה-רייבעכץ
לאָדזער ווי אויך וולאָצלאַווקער, שעהן און טרוקען מיט אַ הכשר פון ראַבינאַט צו ביליגע פּרייזען ווערט פערקויפט אין הורט נור אין שפּייז-געשעפט ביי
פּיאָטרקאָווסקי און ברייטשטיין
אַלעקסאַנדריסקאַ (מרדכי נביא׳ס גאַס) 12 אין הויף, טעלעפאָן 92 40. 1986

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאַזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

ד״ר י. איינפעלד
וואוינט איצט אויף
42 ווסכאָדניאַ 42
פּאַרטער, 2. שטאָק ספּ-עכ-שטונדען פון 5—8 טעגליך.

Gazownia Miejska
w Łodzi

dążąc stale do spopularyzowania gazu wśród najszerszych warstw społeczeństwa, wprowadza nowe ulgi, a mianowicie:

przy połączeniu gazomierza u nowych konsumentów, będzie policzony tylko materjał, zużyty do tej roboty, o ile takowy nie jest na miejscu; samo zaś wykonanie połączenia przez pracowników gazowni, uskutecznione będzie **bezpłatnie**.

1961

וויכטיג פאַר הויזבעזיצער
מיטגלידער פון דער קרעדיט-געזעלשאַפט!
נאָך היינט ביז 12 אַ זייגער מיטאָג קען מען אָבנעהמען די אַגענטורים-קאַרטען אויף די
אַלגעמיינער פערזאַמלונג
פון דער קרעדיט-געזעלשאַפט (פּאָמאָרסקאַ 21), וועלכע דאַרף פאָרקומען היינט, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. צוליב דער וויכטיגקייט פון די פראַגען, וואָס דאַרפען דעצידירט ווערען, איז נויטיג די אָנוועזענהייט פון יעדען מיטגליד.
1989

פאַר 5 זלאָטעס
עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב
יעדער איינציגער, וואָס וויל האָבען עלעקטרישע בעלייכטונג אין שטוב פאַר 5 זל. אַ וואָך זאָל זיך צושטעלען צו בעזוכען די קאָנצעסיאָנירטע פירמע
ח. מאַלניק און מ. מאַרנער
צעגעלניאַנאַ 63, פראָנט געוועלב אין הויז פון פוילישען טעאַטער.
בעמערקונג: זשאָרובקעס מיט 25 פּראָצענט ביליגער ווי איבעראַל.

אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, (אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט מייערער. — פאַר'ן אינהאַלט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך) די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביז טאָג און ביינאַכט.

אַבאָנעמענטס-פּרייז:

פאַרן מעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גראָשען, נאָכ'ן טעקסט 10 גראָשען, פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט מייערער. אויפער דער טאַקס — 50 פּראָצענט מייערער.

אַנאָנסען - פּרייזן:

פאַר אַ מילימעטער - שורה.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman